

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

8^E JAANGARG

WOENSDAG 31 JANUARI 1923

No. 370

INHOUD

	Blz.
HET BUITENLANDSCH KAPITAAL IN NEDERLAND door <i>Mr. P. J. C. Tetrode</i>	86
De Suikerhandel in 1922 door <i>A. Volz</i>	89
De toekomst van de Amsterdamsche Theemarkt en de Nederlandsch-Indische Theecultuur	91
Het vraagstuk der Intergeallieerde schulden II door <i>Dr. W. Mautner</i>	92
Perzië en Amerika door <i>H. Dunlop</i>	96
Het Emigratievraagstuk in Zwitserland door <i>Jhr. J. C. C. Sandberg</i>	97
De Amerikaanse Kleurstofindustrie door <i>E. J. Tobi</i>	98
AAANTEKENINGEN:	
Petroleum in Argentinië	99
Het Rapport van den Rechter-Commissaris in de zaken der „Algemeene”	100
De classificatie der gemeenten in verschillende collectieve arbeidsovereenkomsten	100
Goederenvervoer door het Panamakanaal	100
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	101—108
Geldkoersen. Effectenbeurzen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	
Bankstaten. Verkeerswezen.	

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*

Secretariaat: *Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.*

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Kuige Plaatweg 37.*

Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening

Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonne's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

30 JANUARI 1923.

Ook deze week kwam er geen verandering in den toestand van de geldmarkt. De prolongatienoteering schommelde om 3¼ %, terwijl particulier disconto eveneens op dien prijs werd afgedaan. Het aanbod van wissels is echter buitengewoon gering, zoodat een kleine verruiming van de geldmarkt waarschijnlijk een snelle daling van het rentepeil tengevolge zal hebben.

De heden verschenen weekstaat van de Nederlandse Bank geeft opnieuw van een daling van het opereerend kapitaal der centrale credietinstelling blijk. De post binnenlandsche wissels nam met ruim f 30 miljoen af, een vermindering die nagenoeg

geheel voor rekening komt van de Hoofdbank, en zich voor het grootste gedeelte verklaren laat uit aflossing van schatkistpapier; het bedrag der rechtstreeks bij de Bank geplaatste schatkistpromessen liep in de afgelopen week van f 61 miljoen tot f 34 miljoen terug. Het hoofd beleeningen geeft per saldo eveneens een vermindering te zien. De stijging der effectenbeleeningen bleef f 2.5 miljoen bij de daling der goederenbeleeningen ten achter. De vermindering van dezen post komt geheel voor rekening van de hoofdbank; bij de Bijbank en de Agentschappen valt zelfs een kleine stijging der beleeningen waar te nemen.

Het renteloos voorschot aan het Rijk steeg met ruim f 7 miljoen; de zilvervoorraad nam met nagenoeg f 100.000 af. De daling van f 0.7 miljoen, die de post papier op het buitenland te zien geeft, correspondeert vrijwel geheel met de gelijktijdige stijging van de diverse rekeningen onder het actief, die van f 19.9 miljoen tot f 20.7 miljoen opliepen.

De biljettencirculatie daalde met f 9.6 miljoen; de rekeningcourant saldi met f 16 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo steeg met f 5.1 miljoen.

De wisselmarkt had weder hetzelfde verloop als de voorafgaande weken. Marken en Francs waren opnieuw belangrijk lager. Gisteren werden Marken voor ¾ cent per honderd verhandeld en kon men Parijs voor 15.65 en België voor 14.— verkrijgen.

LONDEN, 27 JANUARI 1923.

De sedert den aanvang van dit jaar aanhoudende geldruimte is gedurende de afgelopen week belangrijk minder geworden, hetgeen, bij de deze week plaatsgevonden hebbende reductie van £ 19 miljoen in den post „Other Deposits” op de balans van de Bank of England, geen verwondering wekt. Daggeld werd à 1¼—1½ pCt. vernieuwd; voor nieuwe leeningen was de laagste noteering ½ pCt. Zevendaagsch geld deed 1¼—1½ pCt.

In de discontomarkt bleven de zaken flauw tot Donderdag; daarna werd, ook onder invloed van den hooger koers voor Treasury Bills, 2⁵/₁₆ pCt. tegen 1¹⁵/₁₆ pCt., de tendens vaster.

Deposito's bij Bankiers	1 pCt.
Deposito's bij Brokers (call)	1 pCt.
Deposito's bij Brokers (notice) ..	1¼ pCt.
2 mnds. prima bankaccept	2½ pCt.
3 mnds. idem	2 ⁵ / ₁₆ —¾ pCt.
4 mnds. idem	2¾ pCt.
6 mnds. idem	2½ pCt.
3, 4 mnds. handelswissels	3—3½ pCt.
6 mnds. idem	3¼—3½ pCt.

HET BUITENLANDSCH KAPITAAL IN NEDERLAND.

De eeuwen door is Nederland het toevluchtsoord geweest voor buitenlandsche kapitalen.

Sir William Temple, de bekende gezant van Engeland by de Republiek der Vereenigde Nederlanden zegt daarvan in zijn in 1673 verschenen „Observations upon the United Provinces of the Netherlands” (pag. 218) na gewezen te hebben op de rechtszekerheid en de stabiliteit der verhoudingen hier te lande en den goeden invloed hiervan op het crediet der Amsterdamsche Wisselbank: „And that was another invitation for people to come, and lodg here what part of their money they could transport, and knew no way of securing at home. Nor did those people only lodg Moneys here, who come over into the country; but many more who never left their own; though they provided for a retreat, or against a storm, and thought no place so secure as this,” etc.

Indien de Amsterdamsche Wisselbank bankbiljetten had uitgegeven, dan zouden „those people” vermoedelijk, in plaats van rekening-courant saldi bij haar aan te kweken, „what part of their money they could transport” in bankbiljetten hebben omgezet en had men toen ook publiciteit van Bankstaten gehad, dan zoude men evenals thans een sterke rijzing van het totaalbedrag der bankbiljetten hebben gezien.

Voor al onder de, naar men schat 60.000 Franschen, die na de herroeping van het Edict van Nantes hierheen uitweken, waren er die groote bedragen aan geld in den vorm van goud medebrachten: onder de, naar men schat 30.000 Engelschen die onder de regeering van de Engelsche Koningin Mary Tudor hierheen zijn gevlucht, schijnt dit minder het geval te zijn geweest.

Eigenlijk gezegde handelaren in geld en kapitaal, dus bankiers, waren er onder de Engelschen niet; onder de Franschen wellicht een enkele. Wel was dit het geval met de Portugeesche Joden, die ter wille van hun geloof hun land verlieten en hierheen kwamen. Men maakte tegen hunne toelating eerst bezwaar, maar de Amsterdamsche Magistraat heeft hen toch gaarne ontvangen en Amsterdam had van die gastvrijheid geen spijt: zij schiepen hier een drukken fondsenhandel, leenden hun geld uit naar Portugal, naar Smyrna en elders; daardoor gaven zij steun aan den handel naar die streken of brachten dien tot stand.

Zoo hielpen zij mede aan den bloei der Geunieerde Provinciën.

Thans komt na 1918 opnieuw een schare vreemdelingen over de grenzen, meerendeels Duitschers, waarvan verscheidene, evenals vroeger de gevluchte Portugeesche Joden, hier te lande gaan bankieren.

Niet godsdienstige, maar economische nood drijft hunne kapitalen uit hun vaderland. Alleen hun kapitalen en niet de eigenaren, en dat is geen onbeteekenend verschil tusschen hen en de Joodsche bankiers, die eeuwen geleden uit Portugal tot ons kwamen.

En ook nu, evenals toen, wordt geprotesteerd tegen hun komst, omdat men vreest voor hun werken hier te lande, en wordt hun de toegang belet tot de Amsterdamsche Effectenwoning.

Maar deze maatregel kan geen maatstaf zijn voor een oordeel over de betekenis dier abrupte binnenstrooming van buitenlandsch kapitaal, evenmin als het dammetje daardoor opgeworpen een ernstige vloedgolf kan keeren.

Het gaat hier om grootere belangen dan om het simpele lidmaatschap eener vereeniging, hoe aanzienlijk ook.

Welke zijn die belangen?

Om ze eenigszins afdoend te kunnen beoordeelen zoude men, onder meer, nauwkeurig moeten kennen den omvang der binnengestroomde kapitalen, den

vermoedelijken duur van hun verblijf hier te lande en hun emplooi. Voldoende gegevens daartoe zijn niet voorhanden, en vandaar dan ook dat het onmogelijk is den invloed dezer kapitaal-toestrooming afdoend aan te toonen; men behoort zich daarom te beperken tot een zoeken naar de richting dier strooming.

Daar komt nog bij dat er behalve Duitsch kapitaal ook ander vreemd kapitaal: Fransch, Oostenrijksch, Amerikaansch, Zwitsersch kapitaal in de laatste jaren in menigte hierheen is gekomen. Dat andere buitenlandsche kapitaal nu kwam veelal geluidloos aanvaren en liet het beheer na aankomst hier te lande in Nederlandsche handen.

Het Duitsche kapitaal deed meermalen anders.

Juist door dit geluidloos varen dier niet-Duitsche kapitalen is het ten eerste onmogelijk ook maar bij benadering hun omvang te schatten en wordt ten tweede uitsluitend aandacht geschonken aan het geruchtmakende Duitsche kapitaal.

En toch is ook dat onbemerkt hierheen gekomen geld voor ons land van groote, hoewel eenzijdige betekenis.

Eenzijdig, omdat op luttele uitzonderingen na dat andere kapitaal alleen in den vorm van effecten, en dan liefst als obligatiën, hier voorkomt. Die effecten zijn volstrekt niet steeds Nederlandsche fondsen.

Trouwens ook van het bij ons over de grenzen gekomen Duitsche kapitaal rust een deel in niet-Nederlandsche effecten hier uit, van angst en vermoeden.

Dit soort effecten-depots, die dus bestaan uit niet-Nederlandsche fondsen, hebben zoo onmiddellijk voor onze nationale huishouding weinig betekenis; Nederland is dan niet anders dan de vertrouwde bewaarnemer, die coupons en lossingen verzilvert en daarvoor zijne provisie krijgt; het vervult op deze wijze zijn eeuwenoude rol van commissionair. Ongetwijfeld zijn die bedragen aan coupons en lossingen groot en vergrooten daardoor de betekenis van onze buitenlandsche valutamarkt.

Anders wordt het, en die consequentie ligt voor de hand, wanneer de buitenlandsche eigenaar gedeeltelijk de opbrengst zijner coupons en lossingen gebruikt voor belegging in Nederlandsche fondsen. Het lijkt geen twijfel, dat de gemakkelijkheid waarmede na 1918 Nederlandsche en Nederlandsch-Indische Staatsschuld — vlottende zoowel als geconsolideerde — plaatsing vonden, ook gedeeltelijk aan dit soort van buitenlandsch kapitaal te danken is. Dit kapitaal werkt tevens mede tot populariseering in den vreemde van Nederlandsche fondsen. Het is zeer vreesachtig en wordt meestentijds alleen belegd in schuldbrieven van de soliedste soort en zelden in aandelen. De vreesachtigheid van dit kapitaal maakt dat het ook nog al gevoelig is voor allerlei gebeurtenissen, bij een dreigend gerucht spoedig op de vlucht slaat en daardoor voor onze fondsenmarkt in tijden van crisis niet zonder bedenking is.

Het Duitsche kapitaal, dat sedert 1914 binnenkwam en thans in ons land vertoeft, kwam hier binnen of in den vorm van effecten of in vlottenden toestand.

Voor zoover het als effectenbezit hierheen kwam geldt er voor wat hierboven werd gezegd over ander buitenlandsch kapitaal en kan ik er dus verder over zwijgen.

Vlottend is het voornamelijk hier in ons land gekomen als de opbrengst van geëxporteerde goederen, van Duitsch bankpapier of van Marken-saldi.

Het is begrijpelijk, dat de banken en bankiers in Deutschland met opmerkzaamheid gadesloegen, hoe velen hunner landgenooten hetzij zelf met hun kapitaal zich hier te lande neerlieten, of ook wel in eigen land bleven maar in Nederland groote bedragen bijeenbrachten. Toen zij zagen, dat winstmogelijkheden voor hun eigen bankiersbedrijf hier te lande ontstonden, gingen zij dit hetzij direct, hetzij indirect, ook in Nederland uitoefenen.

Dit laatste brengt op den langen duur als gevolg mede, dat de in Nederland verspreide Deutsche kapitalen onder hunne leiding komen, waardoor er een zekere eenheid van beweging in wordt gebracht, en zij onder buitenlandsch-nationale aanvoering komen te staan.

Dat is wel de groote tegenstelling tusschen vroegere kapitaalinvassies en deze. Vroeger bleef het vreemde bezit hier te lande verstrooid, en daarom machteloos; thans staat het onder eigen nationale leiding van enkelen en vormt het een macht.

Toch zoude het onjuist zijn, wanneer men de vestiging van Deutsche banken en bankiers in Amsterdam alleen wilde toeschrijven aan het ontstaan van groot Duitsch kapitaalbezit in Nederland.

Andere oorzaken werken ook mede.

De Deutsche banken en bankiers kunnen sedert 1914 niet meer in Londen hun bedrijf uitoefenen en daar niet meer hun eigen klanten bedienen (waarvan er bovendien vóór den oorlog verscheiden aldaar gevestigd waren) voor zoover deze via Londen plachten deel te nemen aan het internationale betalingsverkeer. Het reusachtige goederenverkeer dat Duitschland tot vóór 1914 met de geheele wereld, ook met de landen van over de zee had, was gedurende den oorlog verstoord, maar begon sedert najaar 1918 weder krachtig op te leven. Het ligt voor de hand, dat veel van dit herlevende goederenverkeer thans over ons land wordt geleid. De daarmede verbonden financiering is lucratief en behoeft geen groote risico's met zich mede te brengen. Zithier, een andere oorzaak waardoor de Deutsche bankier zijn bedrijf in Amsterdam is gaan uitoefenen.

De ontreddering van het Deutsche betaalmiddel en waardemeter, de Mark, moet den Duitschen exporteur en den Duitschen importeur er toebrengen, zijn bedrijf zoolang en zooveel dat maar eenigszins gaat, in valutasterk geld te financieren. Waar ons land zijn betaalmiddel in het internationale betalingsverkeer gaaf heeft kunnen houden, geschiedt die financiering ook in Nederlandsche gulden.

Zoo vindt dus de Deutsche bankier de zaken van zijn Duitschen klant in Holland terug.

Ook hierin ligt voor den Duitschen bankier een oorzaak in Nederland zijn bedrijf uit te oefenen.

Het is natuurlijk te betreuren dat de verkoop van Marken-bankpapier en Marken-saldi aan het speculatieve en het niet-speculatieve Nederland groote verliezen heeft veroorzaakt en dat de Deutsche kapitaalkracht zich hier te lande gedeeltelijk op deze verliezen heeft opgebouwd, maar dat feit mag niet beïnvloeden het antwoord op de vraag naar de betekenis voor onze nationale economie van die kapitalen in ons land.

Men kan het jammer vinden dat deze vermoedelijk ten behoeve van hun vaderland worden aangewend, dat ze noodig heeft, en niet ten behoeve van ons land, maar afgekeurd kan dat moeilijk worden. Het heeft trouwens ook geen invloed op ons economisch bestel of dit Deutsche geld van Nederland uit of van Duitschland uit strekt ten behoeve van Duitschlands industrie of handel. Hoogstens kan men zeggen dat voor zooverre deze met dit geld van Nederland uit worden gefinancierd, Nederland financieel medeprofitteert.

Zooals bekend is, heeft een groot bedrag van dat Deutsche kapitaal, dat in den vorm van een liquide geldvordering hier kwam en dat men naar mijne meening op een hooger som moet schatten dan men gemeenlijk doet — ik onthoud er mij echter van een bedrag te noemen bij gebrek aan gegevens in cijfers — belegging gevonden in Nederlandsche fondsen en wel voornamelijk in onze Staatsschuld, 't zij obligatiën, 't zij schatkistpapier, en in Gemeentelijke schuldbrieven.

Het ziet er niet naar uit dat het meerendeel van de gelden in obligatiën gestoken, spoedig zal worden

teruggetrokken, wanneer de guldenvaluta maar standvastig blijft en al zou de Mark ook in afzienbaren tijd gestabiliseerd geraken. Het is waarschijnlijk, dat in dit laatste geval het geld in schatkistpapier gestoken, zal worden teruggetrokken en zoo een tijdelijken invloed op onze effectenkoersen gaan uitoefenen; de krachtige goudpositie van De Nederlandsche Bank maakt, dat daarin geen valuta-gevaar voor onzen gulden behoeft te steken, ceteris paribus.

Het totaalbedrag van deze beleggingen is echter zeer groot. Wanneer nu maar bij die terugtrekking de effectenkoersen redelijk op peil blijven, doordat de publieke lichamen, vooraan de Staat, matiging in het aangaan van schulden betrachten en dus niet zelf de koersen naar beneden jagen, dan behoeft die terugtrekking ons niet te deren. Anders zouden de enkele naar hun vaderland teruggekeerde millioenen door de vele nog teruggeblevene worden gevolgd en een ramp voor ons land kunnen veroorzaken.

Nog een ander eveneens groot gedeelte van het Deutsche kapitaal bevindt zich hier als bedrijfskapitaal.

Het valt niet te ontkennen, dat de vestiging dezer buitenlandsche banken, die dit kapitaal vlottend houden, onze kapitaalmarkt heeft verruimd. Een ruime kapitaalmarkt is op zichzelf een zegen voor een land, echter onder de stilzwijgende voorwaarde, dat ten behoeve van het land zelf, althans niet tegen zijne belangen, die kapitalen worden gebruikt.

Bovendien dreigt het gevaar bij een kapitaalmarkt die ruim van middelen is voorzien, dat deze elders met meer voordeel kunnen werken en naar het buitenland verhuizen. De meest voor de hand liggende wijze van verhuizing, indien deze tenminste in een kort tijdsverloop moet geschieden, is eene zending van goud naar het buitenland, en zoo is de ruimte van de Amsterdamsche geldmarkt, voor zooverre buitenlandsche middelen daaraan medewerken, eene latente claim op den goudvoorraad van De Nederlandsche Bank.

Tot dusverre ging ik van de veronderstelling uit, dat de hier gevestigde Deutsche bankinstellingen alleen met Deutsche kapitalen hier werken, maar dit behoeft niet het geval te zijn. Zij kunnen in het regelmatig bankbedrijf op drieërlei wijzen ook in het bezit van Nederlandsche middelen geraken en wel: 1° door hun accept hier op de markt te verkoopen, 2° door wissels in disconto te geven van hunne buitenlandsche relaties, en 3° door het nemen van gelden à deposito.

Nu is tot dusverre hun accept niet discontabel bij De Nederlandsche Bank en zijn zij ook niet daar tot discontearing toegelaten, waaruit dan volgt dat deze beide middelen om Nederlandsch kapitaal tot zich te trekken, hoewel niet geheel onbruikbaar, toch bezwaarlijk zijn.

Het nemen van gelden à deposito brengt mede, dat die gelden zoo liquide mogelijk moeten worden belegd, in hoofdzaak in wissels, omdat deze ieder oogenblik kunnen worden geherdisconteerde wanneer die gelden worden opgevraagd. Dit geschiedt dan of in de open markt of bij De Nederlandsche Bank.

Omdat deze banken niet tot disconto bij De Nederlandsche Bank zijn toegelaten kunnen zij hunne wisselportefeuille indien zij, ten einde opgevraagde depositogelden te kunnen terugbetalen, deze zouden willen disconteerden, ook in de open markt moeilijker onderbrengen.

Het ontbreken van deze disconto-bevoegdheid is dus een ernstige rem tegen een tot zich trekken van Nederlandsch kapitaal in den vorm van gelden à deposito. Afdoende is die rem echter allerminst, evenmin als dit het geval is doordat hun accept niet discontabel is.

Toen lang vóór den wereldoorlog Deutsche banken, Fransche, Italiaansche en andere buitenlandsche banken zich in Londen kwamen vestigen, sloeg ook

daar de inlandsche banken de schrik om het hart.

Werkelijk heeft hun bedrijf tot 1914 een grooten omvang gekregen en behoorde onder hunne cliënteelen menigeen, die vroeger door een Engelsche bank gefinancierd werd. In zoo verre kan men dus zeggen, dat de inlandsche banken met recht bevreemd zijn geweest. De Engelsche geldmarkt als zoodanig is er echter sterker door geworden, omdat die buitenlandsche banken regelmatig aan beide zijden van de rekening handelden, dus nu eens als geldgever dan weder als geldnemer zijn opgetreden. Toch wordt van betrouwbare zijde volgehouden, dat de Deutsche industrie, die na 1870 sterk ging concurreeren met de Engelsche industrie, gedeeltelijk gefinancierd is met gelden onttrokken aan de Londensche geldmarkt.

Als slotsom van het voorafgaande is dus te zeggen, dat het Deutsche kapitaal hier te lande door zijn omvang, door zijne organisatie, bovendien versterkt door Nederlandsch kapitaal en geleid door zijn eigen menschen, een macht is zoowel op onze kapitaalmarkt als op onze geldmarkt, naarmate het op langen of op korten termijn hier arbeidt.

Wat beteekent die sterke macht voor economisch Nederland? Op den duur een uitschakeling van de Nederlandsche tusschenhand in den handel van Duitschland met andere landen, ook met Oost-Indië. Een sterkere ontginning dan tot dusverre reeds geschiedde door het Deutsche kapitaal van die koloniën en daardoor eene verdere ontwikkeling van Indië. Toename van het internationaal betalingsverkeer op de Amsterdamsche kapitaal- en geldmarkt, welke laatste tot 1914 bijna geheel lokaal was. Het meer dan tot dusverre beslag leggen op de middelen van die markten ten behoeve van Deutsche, maar ook van internationale belangen.

Eene draineering van onze geldmarkt behoeft van een en ander nog niet het gevolg te zijn.

Dat handel en industrie kwijnen komt niet omdat onze banken niet bereid zijn of niet de middelen hebben hen te helpen. Integendeel, de groote middelen die zij sedert 1914 te hunner beschikking hebben gekregen en die zij thans gedeeltelijk in schatkistpapier moeten beleggen om ze rendabel te maken, beletten in de naaste toekomst een dergelijke draineering.

Bovendien is het kapitaal internationaal en bewegelijk en gaat het daarheen waar 't het loonendst emplooi vindt, ook het Nederlandsche kapitaal.

Toch spreekt het vanzelf, dat een Nederlander eerder Nederlandsche belangen en Nederlandsche voordeelige beleggingen ziet dan een buitenlander, die eerder de hem nader staande belangen kent en gunstiger beoordeelt.

Het ligt verder voor de hand dat de hier besproken buitenlandsche banken, nu zij zelf hier gevestigd zijn, zullen trachten voor hunne nationale export-industrie een uitweg te vinden naar Nederlandsche ondernemingen, door te trachten als geldschieters dier ondernemingen te fungeeren of concurreerende ondernemingen op te richten. Wanneer men echter nagaat dat onze nationale rijkdom aanzienlijk is, de trap van ontwikkeling waarop ons credietwezen staat hoog, onze handelsopvattingen gedegen en onze beschaving ruim, dan, zoo meenen sommigen, kan men het gevaar van overheersching door buitenlandsch kapitaal niet hoog aanslaan.

Gastvrijheid, religieuze, politieke en economische, behoren tot de beste traditie van ons volk, en wij zijn er wél bij gevaren, zoowel cultureel, moreel als economisch.

Laat ons er toch voor waken, dat wij niet uit vrees, of omdat het buitenland niet zoo doet en ons zelve gastvrijheid weigert, hiervan afwijken.

Van den anderen kant echter behoreen wij er ook voor te waken, doldriftig een eens aangenomen beginsel door te zetten, maar onder nauwkeurig wikken en wegen van het vóór en tegen, onze gastvrijheid onbeperkt te houden, wellicht alleen met eenige beperking te geven, of geheel te weigeren.

Hier zou het voorbeeld van België ons den weg moeten wijzen. Duitsch kapitaal en Deutsche bankiers hebben vóór den oorlog een grooten werkkring aldaar gehad. Heeft nu dat land meer geprofiteerd dan geleden door deze Deutsche werkzaamheid? Het schijnt wel haast onmogelijk op deze vraag thans reeds een volkomen onpartijdig antwoord te krijgen.

Nu nog een enkel woord over de vraag of de Amsterdamsche kapitaalmarkt moet openstaan voor buitenlandsche emissies.

De Amsterdamsche kapitaalmarkt heeft een lange traditie in het opnemen van buitenlandsche fondsen. In de naaste toekomst is het waarschijnlijk, dat van alle kanten door het buitenland getracht zal worden zich kapitaal te verschaffen. Er zal dan niet in de laatste plaats ook een beroep gedaan worden op ons.

Is hetgeen ik hierboven heb geschreven juist, dan berust een aanzienlijk gedeelte van de Nederlandsche Staatsschuld in handen van buitenlanders. Omgekeerd zoude dan Nederland zelf bij wijze van tegenwicht houder kunnen worden van groote bedragen van door het buitenland hier aangegane schulden en zou heilzame wisseling ontstaan in de wederzijdsche betalingen van coupons en lossingen. Ook overigens kan onze markt er niet dan bij winnen indien zij op deze wijze wordt een internationaal kapitaalcentrum.

Het is juist, dat in ons land de laatste paar jaren groote verliezen zijn geleden, maar er zijn ook zeer groote winsten in den voorafgaanden tijd gemaakt. Ofschoon het moeilijk is hier een definitief oordeel te geven, overtreffen toch naar mijn inzicht deze winsten die verliezen. Volgens de laatste bekende gegevens bedroeg het belastbaar nationale vermogen van ons land in het jaar 1920—1921 f 13.589.489.000,— tegenover in 1914—1915 f 7.531.349.000,—, terwijl het belastbaar inkomen te Amsterdam van f 157.833.098,— in 1914—1915 is gestegen tot f 354.590.864,— in 1919—1920. Mij dunkt dit zijn wel cijfers, die wijzen waarheen de wind waait, al is eene absolute vergelijking onmogelijk en een sterke teruggang van belastbaar vermogen en belastbaar inkomen zeer waarschijnlijk.

Bij eene beoordeeling van de beteekenis dezer cijfers doen verschillende factoren mede, zooals verminderde waarde van het geld, verscherpte belastingheffing, enz. Maar bovenal moeten niet uit het oog worden verloren de verbijsterende toename van 's Rijks schuldenlast en de zoo sterk toegenomen belastingdruk.

Deze schuldenlast, waaraan door ons allen en wel in het bijzonder door de Nederlanders die iets bezitten, wordt medegetorst, komt in de vermogensopgave van den enkeling niet tot uiting; hoewel het ook zijne schulden zijn kan hij ze toch niet in mindering van zijn vermogen op het belastingbiljet vermelden. Om tot een meer juiste beoordeeling van de vermogens-toename te komen, zoude dus van die toename moeten worden afgetrokken het cijfer dat de toename van de Staatsschuld aangeeft; eerst dan zoude men een juist beeld omtrent de toename van den nationalen rijkdom verkrijgen.

Hetzelfde geldt mutatis mutandis van de toegenomen inkomens.

Ook deze zouden moeten worden verminderd met de door een ieder betaalde belastingpenningen om te kunnen beoordeelen, of met de toename der inkomens ook de koopkracht der inwoners is toegenomen en zij werkelijk rijker zijn geworden.

Nederland staat door zijn krachtige kapitaalpositie sterk tegenover de kapitaalbehoevende volken, wanneer men straks leeningen wenscht uit te geven of aandeelen te plaatsen. Wij kunnen dus, wat wellicht vroeger niet altijd mogelijk was, als voorwaarde voor de toestemming tot deze emissies eischen bedingen ten bate van onze industrie en verdere Vaderlandsche belangen.

P. J. C. TETRODE.

10 Januari 1923.

DE SUIKERHANDEL IN 1922.

De wisselvalligheden van den suikerhandel kan men niet beter illustreeren dan door eene korte vergelijking der laatste vier jaren, waarvan elk een heel ander beeld toonde. Het jaar 1919 bracht voortdurend stijgende suikerprijzen, 1920 gaf enorme fluctuaties te zien, zooals die in de annalen van den suikerhandel nog onbekend waren, dan volgde 1921 met eene gestadige daling der prijzen, terwijl 1922 eindelijk weer eens eene kalme markt bracht, doch met eenen vasten grondtoon, waarbij prijzen zich geleidelijk konden herstellen.

Neemt men ter vergelijking den prijs voor ruwsuiker basis 96° c. & f. New-York per Engelsch pond dan zien wij den volgenden gemiddelden prijsloop:

	Jan.	Maart	Mei	Juli	Sept.	Dec.
	c.	c.	c.	c.	c.	c.
1920	12	10½	22½	17½-15½	11-9½	4¼
1921	4½	5¼	5	3	2¾	2
1922	2	2½	3	3¾	3	3¾

De groote emoties der voorafgaande jaren bleven den suikerhandel gedurende 1922 dus bespaard. Het meest op den voorgrond tredend feit was de bijzonder groote toename der suikerconsumptie in Amerika en — alhoewel in mindere mate — in Engeland. In de Vereenigde Staten steeg het verbruik volgens Willett & Gray van 4.107.000 tons in 1921 tot 5.093.000 tons in 1922, terwijl C. Czarnikow, Londen door eene andere groepeerings der cijfers komt op resp. 4.435.000 tons in 1921 en 5.500.000 tons in 1922. In Engeland steeg het verbruik van 1.537.000 tons in 1921 tot 1.780.000 tons in 1922. Bij de beoordeeling dezer cijfers dient in aanmerking genomen te worden, dat tengevolge der hooge prijzen de onzichtbare voorraden zeer ingekrompen waren en op de verlaagde prijsbasis naarmate het vertrouwen in de stabiliteit der markt terugkeerde aangevuld werden.

Deze groote toeneming der consumptie, gepaard met aanvulling van uitgeputte voorraden, vormde het tegenwicht voor den grooten onverkochten voorraad ruwsuiker op Cuba, bedragend ongeveer 1.200.000 tons en voor den nieuwen Cubaoogst, die aanvankelijk op 3 miljoen tons geraamd ten slotte het record-cijfer van 4 miljoen tons opleverde. Aan het einde van het jaar was dan ook zoowel de groote voorraad op Cuba als de geheele oogst van 1922 verdwenen, resp. in het verbruik opgegaan.

De totale wereldoogst van 1921/22 bedroeg volgens Willett & Gray inclusief Britsch-Indië 17.651.863 tons tegen eene oorspronkelijke raming van 15.887.500 tons, (waarin Cuba nog met 3 miljoen tons voorkwam) en eene opbrengst in 1920/21 van 16.563.369 tons. Ware dus de eerste raming niet met 1¼ miljoen tons overschreden, dan zoude men in het afgelopen jaar weer voor een tekort aan suiker zijn komen te staan. Hieruit blijkt hoe krachtig de positie van het artikel reeds in het begin van 1922 geweest is en hoe onnoodig ongerust men zich in sommige kringen gemaakt heeft over den grooten voorraad op Cuba, zoodat zelfs over de mogelijkheid van een vernietigen van een gedeelte daarvan gesproken werd en later over eene gedwongen beperking van den nieuwen oogst tot 2½ miljoen tons! Dergelijke kunstmatige middelen, die ingrijpen in de normale ontwikkeling van de markt voor een voornaam voedingsartikel als suiker, verdienen slechts afkeuring. Productie en verbruik zullen zich steeds vanzelf aan elkander aanpassen.

Onder de gegeven omstandigheden had Amerika ook in het afgelopen jaar geen behoefte aan import van ruwsuiker van andere productielanden dan die, welke preferentiele rechten genieten of geheel vrijgesteld zijn van invoerrechten. In September werd het invoerrecht verhoogd met 0.1648 c. per Eng. pond voor Cubasuiker en 0.206 c. voor niet preferente suiker.

De notering van Spot Centrifugals liep van 3.50 c. in het begin van het jaar geleidelijk op tot 5.65 c.

Na Cuba is Java nog steeds het belangrijkste productieland. De oogst leverde op 29.172.000 picols of 1.801.700 tons tegen 27.285.575 picols of 1.685.193 tons in 1921. Hiervan werden 26 miljoen picols ingebracht bij de Vereenigde Javasuiker Producenten en door deze vereeniging verkocht tot den doorsneeprijs van f 11.— per picol kristal, tegen ongeveer 23½ miljoen picols tot f 15¼ in 1921. De verkoopen van oogst 1922, waarmede in het najaar 1921 begonnen werd op basis van f 12.— voor Superieur, f 11.— voor No. 16 &/hooger en f 10¼ voor No. 12/14, werden in het begin van 1922 op groote schaal voortgezet tot f 1.— per picol lagere prijzen. Nadat een derde van den oogst verkocht was werden de verkoöplimites voor Superieur successievelijk verhoogd, telkens met f ¼ per picol, terwijl de limites van f 10.— voor No. 16/20 en f 9¼ voor No. 12/14 eerst in Juni met f ¼ opgezet werden toen men voor Superieur reeds f 12½ betaalde. Einde Juni werd Superieur tot f 13.— verkocht, in Juli tot f 13½, in Augustus tot f 13¾ en f 14.— terwijl de prijs van No. 16/20 niet boven f 12.— kwam. In September bestond weinig belangstelling voor Javasuiker in verband met eene tijdelijke inzinking der markten in Amerika en Europa, maar in October werden de restanten van den oogst door den Producententrust verkocht tot f 12¼ en f 13.— voor Superieur en f 11¼ voor No. 16/20. De grootste afdoeningen hadden plaats gevonden in Januari toen op de lage prijsbasis van f 11.— voor Superieur en f 9¼ voor No. 12/14 Japansche en Chineesche speculanten op groote schaal kochten. Dank zij de willige markt gedurende de zomermaanden konden deze transacties coulant afgewikkeld worden. De groote verkoopen aan speculanten waren echter niet in het belang der producenten en zullen dit zelden zijn. Bij eene dalende markt zijn deze voorverkoopen aan speculanten steeds eene bron van zwakte voor de Javamarct, zooals dit in 1921 en tal van vroegere jaren gebleken is, terwijl bij eene rijzende markt producenten dan moeten zien, hoe anderen van de betere prijzen profiteeren. Alleen verkoopen, die direct voor de consumptielanden bestemd zijn, zijn op den duur in het belang van producenten, hetgeen allerm minst beteekent, dat de speculatie — voor zoover die helpt de prijzen en de markt te steunen — „geheel” moet worden uitgeschakeld.

Britsch-Indië, het sedert jaren grootste afzetgebied voor Javasuiker, nam verleden jaar veel minder op, nl. niet eens de helft van het voorafgaande jaar, daarentegen heeft Europa — voornamelijk Engeland en Frankrijk — veel meer Javasuiker gekocht dan in 1921 en ook de afschepingen naar Japan waren iets grooter. Niets is dan ook wisselvalliger dan het afzetgebied voor Javasuiker, dat zich elk jaar wijzigt.

Dit blijkt duidelijk uit de volgende specificatie der afschepingen van Januari t/m. November (de opgave over December werd nog niet ontvangen), samengesteld door de Handelsvereeniging te Batavia:

	1922	1921	1920
	tons	tons	tons
Holland f.o.	31.837	10.944	7.891
Engeland	98.769	9.461	50.236
Frankrijk	36.155	10.114	10.000
Duitschland	13.008	100	—
België	2.699	—	7.387
Noorwegen	2.318	3.776	27.195
Zweden	—	—	30.964
Denemarken	25	679	—
Portugal	—	—	1.000
Spanje	—	—	3.011
Italië	8.849	46.879	23.047
Griekenland	7.049	11.831	—
Rusland	1.997	—	10.909
Roemenië	—	6.816	—
Servië	—	950	—
Transporteeren	202.706	101.550	171.640

	1922 tons	1921 tons	1920 tons
Transport.....	202.706	101.550	171.640
Turkije	11.650	11.182	—
Finland en Botnische Golf	9.250	—	—
Smyrna.....	5.491	—	—
Egypte	11.498	4.341	—
Suez	173	8.000	16.463
Port-Saïd f.o.	118.388	76.398	334.388
Amerika (Atl. Havens)....	—	—	209.199
San Francisco	—	300	34.332
Vancouver.....	7.000	4.996	—
Singapore.....	57.200	39.926	35.084
China.....	27.109	32.797	780
Hongkong.....	219.444	318.792	156.473
Japan	286.322	236.867	119.309
Formosa	10.010	9.703	20.759
Britsch-Indië	266.015	666.690	262.905
Australië	2.695	22.854	80.795
Siam	13.534	3.394	110
Diverse	2.789	463	2.268
Totaal.....	1.260.274	1.568.468	1.445.656

De voorraad op Java bedroeg aan het einde van het jaar ruim 400.000 tons.

Reeds in Augustus vonden de eerste afdoeningen van suiker oogst 1923 plaats op basis van f 13¼ voor Superieur en f 12.— voor No. 16 en hooger, waartoe ruim 1 miljoen picols verkocht werden. In October werden deze verkoopen voortgezet op de verlaagde prijsbasis van f 12¼ voor Superieur f 11¼ voor No. 16 en hooger en f 11.— voor No. 12/14 en werden groote kwantiteiten daartoe afgesloten. Einde November werden de limites met f ¼ verhoogd en ook tot deze verhoogde prijzen werd grif gekocht, waarop spoedig verdere prijsverhoogingen plaats vonden tot ten slotte f 12.— voor No. 12/14, terwijl de limite voor Superieur op f 13.— gehandhaafd bleef. Thans is reeds meer dan de helft van den nieuwen oogst door den Producenttrust verkocht. Voor zoover deze suiker naar het buitenland is herverkocht, zijn de hoofdkoopers de raffinaderijen in China en Japan en speculanten in Europa en Japan. Britsch-Indië heeft nog weinig gedaan.

Van de Europeesche consumptielanden is *Engeland* nog steeds van de grootste beteekenis, omdat dit land voor zijn groot verbruik is aangewezen op den import. De raffinaderijen konden zich zonder de markten te verontrusten geregeld voorzien van ruw-suiker uit Cuba, Mauritius, Java en Zuid-Amerika.

De Board of Trade-statistiek over 1922 luidt in vergelijking met 1921:

	1922 tons	1921 tons
Import Riet.....	1.396.576	814.838
„ Geraffineerd	533.317	468.162
Totaal.....	1.929.893	1.283.000
Opbrenst der Raffinaderijen	937.579	787.572
Totale binnenl. consumptie	1.604.640	1.388.901
Totale export	43.849	11.213

De binnenlandsche prijzen werden met eenige fluctuaties van Sh. 46/3 tot Sh. 50/4½ voor Granulated verhoogd.

Ook *Frankrijk* was weder op belangrijke importen aangewezen, waarvoor hoofdzakelijk Cuba- en Java-suiker in aanmerking kwamen, aangezien de eigen oogst van 1921/22 met 280.000 tons lang niet voldoende was voor het verbruik. De nieuwe oogst wordt getaxeerd op 535.000 tons, hetgeen ook in dit jaar aanvoeren van buitenlandsche suiker noodzakelijk maakt.

Eene verrassing voor de suikermarkt bracht *Duitschland*, dat in plaats van weer met den export van eigen productie te beginnen, in de zomer- en najaarsmaanden als koper optrad en witte suiker invoerde, hoofdzakelijk uit Amerika, Nederland en Java. De productie van het eigen land in 1921/22 van circa 1.300.000 tons was niet geheel voldoende voor de eigen consumptie. In 1922 werd 7½ % meer uitgezaaid en zal de oogst 1922/23 volgens de laatste rondvraag bij de fabrikanten 1.483.000 tons opleveren,

tegen de laatste raming van 1.600.000 tons, welke vermindering in verband staat met afleveren voor veevoeder van oorspronkelijk voor de suikerfabricatie bestemde bieten. In het begin van October werden van Regeeringswege alle suikerfabrieken en raffinaderijen onder contrôle der Zuckerwirtschaftsstelle van de Vereeniging van Suikerfabrikanten geplaatst en regelt de Regeering weder de afgifte voor het binnenlandsche verbruik. Ook werd elke import zonder speciale vergunning intusschen verboden. Het mag vreemd genoemd en veroordeeld worden, dat een dergelijk importverbod niet reeds veel eerder uitgevaardigd werd, daar de behoefte aan import-suiker verleden jaar niet in overeenstemming was met de nadeelen verbonden aan het beschikbaarstellen van Duitsch geld ter betaling dezer aankopen. De laatste oogst zal ruim voldoende zijn voor het thans achteruitgaande binnenlandsche verbruik en laat wellicht nog een surplus voor export.

In *Nederland* was de markt — vooral gedurende de zomermaanden — nogal geanimeerd. Met het buitenland werden finke transacties afgesloten, zoowel voor export van witsuiker als ook voor import van ruwe en witte suiker. Geïmporteerd werd hoofdzakelijk ruwe Cubasuiker, witte Javasuiker en American Granulated, waarbij koopers langzamerhand tot het besef komen, dat aan witte Javasuiker wat kwaliteit betreft niet dezelfde eischen gesteld mogen worden als aan het inheemsche fabrikaat en aan American Granulated. Waar prijzen van witte Javasuiker als regel lager zijn dan van de andere soorten, is dit ook heel natuurlijk. Toch zoude het in het belang van de fabrieken op Java zijn, wanneer men door ernstige verbetering van het fabrikaat het product op hooger peil wist te brengen, daar dit spoedig tot uitdrukking in den prijs zoude komen. In de zaken met Duitschland had Holland een groot aandeel, ook Javasuiker werd gedeeltelijk over Holland daarheen verkocht. De oogst in Nederland van 1921/22 leverde 380.000 tons op, dus veel meer dan voor het binnenlandsche verbruik noodig was. Wanneer desniettemin groote partijen suiker geïmporteerd werden, dan is dit daaraan toe te schrijven, dat de raffinaderijen op ruime schaal voor export werkten. De oogst 1922/23 zal ten gevolge van eenen veel kleineren aanplant slechts circa 280.000 tons opbrengen.

De zichtbare voorraden waren als volgt:

	1922 tons	1921 tons	1920 tons
Duitschland 1 Dec.....	727.000	788.400	834.700
Tsjecho-Slowakije 1 Dec. ..	468.000	479.300	618.800
Frankrijk 1 Dec.....	176.000	140.300	213.000
Holland 1 Dec.	82.500	94.800	102.700
België 1 Dec.	106.600	112.000	146.500
Engeland 1 Jan. '23, '22 en '21	324.000	175.800	395.000
Totaal in Europa ..	1.884.100	1.790.600	2.310.700
Ver. Staten (Atl. havens)			
13 Jan. '23, '22 en '21 ..	29.000	45.000	53.200
Cuba, alle havens	81.100	844.000	210.300
Totaal.....	1.994.200	2.679.600	2.574.200

Hierbij verdient vermelding, dat einde 1921 nog een belangrijk kwantum oude Cubasuiker op de fabrieken opgeslagen was, dat in bovenstaande cijfers niet voorkomt.

Thans volgt eene interessante opgave van de getaxeerde wereldproductie en consumptie, zooals die samengesteld werd door C. Czarnikow, Ltd., London:

	Productie		Consumptie
	1922/23	1921/22	1922
	Tons.	Tons.	Tons.
Cuba	4.100.000	3.996.000	200.000
Cuba (oude voorraad)	8.000	1.225.000	—
Vereenigde Staten (Biet)	625.000	911.000	5.500.000
Louisiana	215.000	290.000	—
Virgin Eil. (voor export)	6.000	5.000	—
Haiti	12.000	12.000	—
Porto-Rico	375.000	365.000	—
Sandwich Eil. „ ..	476.000	490.000	—
Transporteeren....	5.817.000	7.294.000	5.700.000

	Productie		Consumptie
	1922/'23	1921/'22	1922
	Tons.	Tons.	Tons.
Transport.....	5.817.000	7.294.000	5.700.000
Trinidad en overig Britsch-Indië	165.000	165.000	50.000
Fransch-W.-Indië (v. exp.)	49.700	50.300	—
Reunion	40.000	39.000	—
San Domingo.....	200.000	225.000	25.000
Mexico.....	120.000	120.000	100.000
Centraal Amerika.....	48.000	47.000	10.000
Demerara (Zuid-Amerika)	100.000	108.000	10.000
Suriname.....	11.000	10.000	—
Venezuela (export)	16.000	16.000	—
Ecuador „	8.000	7.000	—
Peru.....	340.000	325.000	50.000
Argentinië	200.000	175.000	200.000
Brazilië	425.000	492.000	175.000
Java (1923'24-1.718.000) ..	1.760.000	1.650.000	145.000
Formosa, Japan	390.000	406.000	600.000
Philippijnen (Export)	285.000	338.000	—
Mauritius „	235.000	182.000	—
Mozambique „	45.000	35.000	—
Canada	15.000	19.000	350.000
Natal (1923/24-200.000) ..	141.000	147.000	120.900
Australië (Nieuw-Zeeland) ..	298.000	298.000	350.000
Fidschi Eil.	50.000	65.000	—
Britsch-Indië (aanvoer v/h buitenland).....	—	—	450.000
China e. Straits Settlements ..	—	—	450.000
Noord-Afrika	—	—	150.000
Chili	—	—	60.000
Paraguay/Uruguay	—	—	90.000
Europa (zie onderstaande specificatie).....	4.460.500	3.938.000	6.532.000
Totaal.....	15.219.200	16.151.300	15.617.000

	Oogst.	Consumptie.
	1922/'23	1922/'23
	Tons.	Tons.
Duitschland	1.550.000	1.500.000
Tsjecho-Slowakije	750.000	350.000
Frankrijk	535.000	880.000
Holland.....	280.000	220.000
België	300.000	140.000
Polen.....	250.000	150.000
Zweden	70.000	180.000
Denemarken.....	105.000	150.000
Italië.....	255.000	270.000
Spanje	180.000	180.000
Oostenrijk.....	19.500	70.000
Hongarije	50.000	80.000
Roemenië	35.000	80.000
Boelgarië.....	16.000	40.000
Joego-Slavonië	50.000	72.000
Levant	—	80.000
Zwitserland	5.000	150.000
Engeland	10.000	1.750.000
Overige landen	—	190.000
Totaal.....	4.460.500	6.532.000

De Europeesche consumptiecijfers zijn nog voor wijziging vatbaar.

Zeer terecht laat Czarnikow in tegenstelling met Willett & Gray den oogst van Britsch-Indië buiten beschouwing en neemt voor de statistiek alleen in aanmerking de aanvoeren van buitenlandsche suiker in Britsch-Indië, die tot het verbruik gerekend worden.

Op grond van deze cijfers zoude bij eene gelijke consumptie in 1923 het tekort in Europa 2 miljoen tons bedragen, dat aangevuld moet worden door Amerikaansche en Koloniale suiker, terwijl het wereldtekort 400.000 tons bedraagt, te completeeren uit zichtbare of onzichtbare voorraden. Intusschen is deze vergelijking niet geheel zuiver, omdat de consumptie gerekend wordt over het kalenderjaar, terwijl bij de productie de oogsten op verschillende tijdstippen beginnen. Zoo begint b.v. de Europeesche bietoogst reeds in September en zoude dus een tekort aan productie van de oogsten 1922/23 door eenen grooteren bietsuiker oogst van 1923/24 in October/December aangevuld kunnen worden, hetgeen niet wegneemt dat een tijdelijk interen van de tegenwoordige matige voorraden eene rijzing van suikerprijzen ten gevolge zoude hebben.

Behalve misschien het cijfer van den Cubaoogst, die steeds heel moeilijk te taxeeeren is, zullen bovenstaande productieramingen wel geen groote wijzigingen meer ondergaan en blijft dus voor den suikerhandel het brandpunt de vraag, hoe groot de consumptie gedurende 1923 zal zijn. Daarbij kan men zich op het oogenblik echter slechts tot gissingen bepalen, die met het oog op de tegenwoordige economische en politieke onrust in Europa moeilijker dan ooit zijn.

A. V.

DE TOEKOMST VAN DE AMSTERDAMSCH- THEEMARKT EN DE NEDERLANDSCH- INDISCHE THEE-CULTUUR.

Een medewerker schrijft:

In een kort geleden verschenen artikel in de „Indische Mercur” werd de aandacht van belanghebbenden gevestigd op den achteruitgang van de Amsterdamsche theemarkt, tot dusverre de hoofdmarkt van ons koloniaal product. Een duidelijke grafische voorstelling bij dat artikel gevoegd, geeft een goed beeld van dien teruggang als gevolg van de onvoldoende aanvoeren van thee uit Nederlandsch-Indië bestemd voor verkoop op de Amsterdamsche markt. In dat opzicht is het van groot belang te weten — waarop ook in dat artikel gewezen wordt — dat de geheele uitvoer van thee uit Ned.-Indië niet in die mate is teruggedaan als de verminderde invoer in Holland te zien geeft. Het is een natuurlijk verschijnsel dat de geheele uitvoer uit Nederlandsch-Indië geleden heeft onder de hevige crisis van 1920/21, toen — zooals bekend — de marktprijzen van thee daalden tot een niveau, dat ver onder den kostprijs gelegen was, ja zelfs in vele gevallen nauwelijks voldoende was om de vracht naar Nederland en de verkoopsonkosten te dekken.

Het is dan ook evenmin te verwonderen dat onder zulke omstandigheden verscheidene thee-ondernemingen gesloten werden omdat hen de middelen ontbraken het verliesgevende bedrijf verder voort te zetten. Dit had als gevolg een verminderde productie en dus ook een verminderde uitvoer van thee uit Ned.-Indië.

Inmiddels is er een krachtige verbetering ingetreden in de marktprijzen van het product, zoodat in 1922 de marktprijzen dooreengenomen winstgevend voor den planter waren en op het eind van het jaar zelfs een niveau hadden bereikt, dat 60 tot 80 % hooger was dan vóór den oorlog. Als gevolg van deze betere conjunctuur herleefde de theecultuur weder en werden er in den loop van het jaar weder verschillende ondernemingen geopend, die het vorige jaar het bijltje er bij hadden neergelegd. Men zou dus kunnen verwachten, dat de uitvoer zich weder zou herstellen, — wat ook gebeurd is — en dat ook de hoofdmarkt Amsterdam daarvan haar deel zou terugwinnen. Edoch dit is niet het geval en het laat zich aanzien, dat dit ook in de naaste toekomst niet het geval zal zijn, want er zijn inmiddels groote veranderingen ingetreden — laten wij het dadelijk zeggen — als gevolg van gebrek aan Hollandschen durf en ondernemingsgeest! Wat is er toch gebeurd! Een groot aantal dier finantieel zwak staande ondernemingen is in de achterliggende crisis en ook nog in de tegenwoordige tijden overgegaan in . . . vreemde handen. Het waren niet de ondernemende Hollanders die het aangedurfd hebben om nieuw geld te verstreken aan die ondernemingen. Sterker nog: bekende groote en finantieel krachtige lichamen, die aanzienlijke vorderingen hadden op noodlijdende ondernemingen, gaven er de voorkeur aan die ondernemingen over te doen aan vreemden, die het wel aandurfd om nieuw geld te steken in die cultuur. Het is bekend dat in den laatsten tijd verscheidene flinke thee-ondernemingen op Java overgegaan zijn van Nederlandsche in Engelsche handen, terwijl er

nog over verscheidene ondernemingen onderhandelinge gevoerd worden.¹⁾

Het product dier ondernemingen, eertijds gewoon om in de Amsterdamsche veilingen verkocht te worden, is voorgoed voor die markt verloren, omdat de Engelsche concerns er natuurlijk de voorkeur aan zullen geven dat product bij verkoop in Europa te brengen op de Londensche markt, die tegenwoordig toch al, ook wat ons koloniaal product betreft, Amsterdam quantitatief heel aardig nabij streeft. Men behoeft waarlijk niet te denken dat men met die transacties den vreemden koopjes in de maag heeft gestopt! De Engelschen, goed vertrouwd met de theecultuur, die bijkans een nationale cultuur is geworden, zijn te goede zakenlieden, dat zij wel weten wat zij doen! En is het dan niet beschamend voor ons nationaal gevoel dat wij dien durf missen, dat wij Hollanders er de voorkeur aan geven onze in die cultuur gestoken gelden gedeeltelijk of geheel terug te krijgen om aan vreemden de verdere ontwikkeling en daarmee ook de vruchten van die cultuur over te laten? Waar blijft te dien aanzien de Hollandsche ondernemingsgeest, die ons eertijds kenmerkte en sierde, als wij nu na een ondervonden tegenslag en crisis dadelijk den boel aan vreemden overgeven? Waar blijft de toekomst van den Hollandschen thee-handel en van de vele belanghebbenden bij de Amsterdamsche theemarkt, als die markt door voortdurend kleinere aanvoeren haar aantrekkelijkheid verliest en langzamerhand wegwijnt? En eindelijk, waar blijft het toekomstige arbeidsveld voor onze jongere koloniale landbouwtechnici, indien die cultuur hoe langer hoe meer in vreemde handen overgaat?

Naast het „caveat consules” aan de Ned.-Indische theeplanters toegeroepen door den schrijver van het in den aanvang genoemde artikel in de „Indische Mercur” past hier een „werda” aan de Nederlandsche kapitalisten en finantieele instellingen, die belang hebben bij onze Nederlandsch-Indische theecultuur.

HET VRAAGSTUK DER INTERGEALLIEERDE SCHULDEN.

II.

III. Het probleem der kwijtschelding of der onderlinge verrekening der schulden.

In de gegevens in het vorig nummer afgedrukt en vooral in het daarbij opgenomen cijfermateriaal zal waarschijnlijk voldoende duidelijk tot uitdrukking zijn gebracht, hoe gecompliceerd en van ver-strekken-de beteekenis het vraagstuk van een kwijtschelding of onderlinge verrekening der schulden is; voorts zal daaruit zijn gebleken, welke moeilijkheden het opbrengen van den interest en niet minder dat van de aflossingstermijnen voor alle debiteuren oplevert; en ten slotte dat het vraagstuk van kwijtschelding der schulden voor de afzonderlijke landen van verschillend belang is, hoe belangrijk overigens ook voor allen dit probleem moge zijn.

Voor de Ver. Staten is het vraagstuk betrekkelijk eenvoudig, in zoverre als deze uitsluitend vorderingen hebben, terwijl Groot-Brittannië, dat zelf bij de Ver. Staten dik in het krijt staat, door een kwijtschelding *zonder meer* van schulden, die slechts op de Europeesche staten betrekking heeft — en daarvan is, althans voor het oogenblik, allereerst sprake — veel meer zou moeten opofferen dan de

¹⁾ Na dit geschreven te hebben kwam mij een bericht onder de oogen, voorkomende in het „Algemeen Landbouw Weekblad van Ned.-Indië” van Vrijdag 1 December 1922, waarin wordt medegedeeld, dat de Pamenoekean en Tjiasemlanden, zooals bekend een in Indië werkend Engelsch concern (de „Anglo-Dutch”) gekocht hebben de ondernemingen: „Soekawarna (Tjibadak) Gandjar Temoe (Melangbong) Carumbi en Margawindoe (Soemedang) Landen aan den Zuid en Madoer (Tasikmalaja) en nu de ondernemingen Tji Djerok en Pengalengan”.

eigen schuld bedraagt. Frankrijk verkeert te dien opzichte in iets gunstiger conditie, daar zijne schulden aan en vorderingen op geallieerden vrijwel in evenwicht zijn: schuld aan de Ver. Staten zonder achterstallige rente \$ 3.340,9 mill., waarvan \$ 407,3 mill. wegens na het einde van den oorlog overgenomen leger-voorraden; vorderingen \$ 3.122 mill. Wanneer men de achterstallige rente ook mederekent wordt de verhouding voor Frankrijk nog gunstiger. Bij deze beschouwing is echter de gelijkwaardigheid van alle debiteuren vooropgesteld, die echter zooals bekend in werkelijkheid geenszins bestaat. In dit verschillende gehalte der debiteuren wortelt juist het verlangen van die landen, welke minder solvete debiteuren bezitten, hunne vorderingen te compenseeren met de veel meer volwaardige van hun eigen crediteuren.

Om al de overige feiten van invloed op de houding der afzonderlijke staten ten volle te begrijpen zou men een uiteenzetting van noode hebben van den economischen toestand dezer staten, zooals deze zich onder invloed van den oorlog en van de vredesverdragen heeft ontwikkeld.

Daar evenwel het bestek van dit artikel niet toelaat deze hier ter plaatse te geven, moet wel volstaan worden met enkele gegevens, die echter beschouwd mogen worden als kenmerkend voor dezen toestand: *staatsfinanciën, staatsschulden* (afgezien dan van de intergeallieerde schulden) en ontwikkeling van den *handel met het buitenland*. In dit verband wordt van *politieke factoren*, hoe gewichtig deze ook op zichzelf mogen zijn, afgezien.

Wat de *Ver. Staten* betreft bestaan er tegen een *kwijtschelding* van schulden zonder meer — een *verrekening* daarvan, die voor Europeesche staten in vele gevallen immers practisch hetzelfde zou beteekenen, kan voor Amerika, dat slechts debiteuren heeft, uiteraard niet in aanmerking komen — behalve de opvatting van een nog steeds zeer belangrijk deel der bevolking, in de eerste plaats bezwaren van wettelijken aard, die in de Debt Refunding Act van 10 Februari 1922 zijn belichaamd. De tekst van deze wet volgt in verband met de belangrijkheid in een noot.¹⁾ Van vele zijden is erop gewezen, dat de in deze wet gestelde voorwaarden de Commissie practisch de gelegenheid benemen, resultaten te bereiken. Tot op zekere hoogte is zulks ongetwijfeld het geval. Daar zij slechts voor den tijd van drie jaren is ingesteld, blijft er echter ruimte voor de vraag, wat er na afloop van dezen termijn zou moeten geschieden; bovendien kan natuurlijk hare bevoegdheid bij de wet

¹⁾ „Subject to the approval of the President, the Debt Refunding Commission is authorized to refund or convert and to extend the time of payment of the principal or the interest, or both, of any obligation of any foreign government now held by the United States or any obligation of any foreign government hereafter received by the United States (including obligations held by the United States Grain Corporation, the War Department, the Navy Department or the American Relief Administration) arising out of the World War into bonds or other obligations of such foreign governments in substitution for the coupons or other obligations of such government now or hereafter held by the United States in such form and of such terms, conditions, date or dates of maturity and rate or rates of interest and with such security, if any, as shall be deemed for the best of interests of the United States; *provided*, that nothing contained in this act shall be considered to authorize or empower the Commission to extend the time of maturity of any such bonds or other obligations due to the United States by any foreign government beyond June 15, 1947, or to fix the rate of interest at less than 4½ pCt per annum; *provided further*, that when the bond or other obligation of any such government has been refunded or converted as herein provided, the authority of the Commission over such refunded or converted bonds or other obligations shall cease”. De Debt Refunding Commission bestaat uit vijf leden: *Mellon*, Secretaris van de Schatkist, voorzitter, *Staatssecretaris Hughes*, Secretaris van het Dept. van Handel *Hoover*, Senator *Reed Smook* (Utah) en Afgevaardigde *Th. E. Burton* (Ohio).

uitgebreid zoowel als nog verder beperkt worden.

Uitgaande van deze gedachte heeft de Kanselier van de Engelsche Schatkist Baldwin zijn reis naar de Ver. Staten ondernomen; de Engelsche regeering heeft zich daarin niet vergist in zooverre als inderdaad werd medegedeeld, dat President Harding aan de Debt Refunding Commission, waarmede Baldwin onderhandelde, de aanwijzing had verstrekt, zich niet als gebonden te beschouwen aan de bepalingen van de Debt Refunding Act en bovendien nog had toegezegd eventueel voorstellen van de Commissie bij het Congres in te dienen met het verzoek, de wet in den zin dezer voorstellen van de Commissie te wijzigen. Na een bemoedigend begin hebben de onderhandelingen van Baldwin te lijden gehad onder den invloed der politieke gebeurtenissen in Europa; in-middels verluiddt toch met vrij groote zekerheid, dat een toenadering zou zijn bereikt op basis van een langen — 60-jarigen? — termijn voor aflossing der schuld en aanvankelijk zeer lagen, later stijgenden rentevoet. Naar het heet zou Baldwin echter alvorens een overeenkomst aan te gaan, zich willen verzekeren van de instemming zijner collega's.

Inmiddels: daarvoor wordt een nog verdere ommekeer in de publieke opinie vereischt, die door verhoudingen in de binnenlandsche politiek (het streven van de nog aan het roer zijnde republikeinen te kunnen wijzen op praktische resultaten van hunne internationale werkzaamheden; de belangen van de sterk in macht toegenomen landbouwers-partij enz.) reeds is ingeleid en die door een beter inzicht in de economische noodzakelijkheden steeds verder gaat.

Wat het *budget der Ver. Staten* betreft geven de volgende cijfers een overzicht van de baten en uitgaven in het afgesloten fiscale jaar 1921-'22 met de begrooting voor het jaar 1922-'23 en ook 1923-'24, welke laatste door den president bij zijn boodschap van 4 December j.l. bij het Congres is ingediend.

	Budget der Ver. Staten. 1921/22 (definitief)	1922/23 (geraamd)	1923/24 (geraamd)
Ontvangsten ..	4.109.104.151	3.429.862.959	3.361.812.359
Uitgaven	3.795.302.500	3.703.801.671	3.180.843.234
Saldo der ontv.	313.801.651	—	180.969.125
" " uitg.	—	273.938.712	—

Opmerking verdient, dat de cijfers voor het jaar 1922-'23 nog in Juli 1922 aanmerkelijk minder gunstig werden getaxeerd, nl.

Baten	\$ 3.073.825.311
Uitgaven	" 3.771.258.542
Deficit	\$ 697.433.231

Ongeveer \$ 2 milliard komen in het loopende fiscale jaar op rekening van kosten, die door den wereldoorlog zijn veroorzaakt, zooals pensioenen, rente op en aflossing van schulden enz. Zeer kenschetsend is de daling in de definitieve cijfers en het vooruitzicht op een batig saldo van meer dan \$ 180 mill. voor het eerstkomende financiële jaar.

De *staatsschuld* van de Ver. Staten bedroeg op 30 November j.l. volgens raming \$ 22.963.696.740; op 30 Juni d.a.v. had zij \$ 22.963.381.708 beloopt tegen \$ 23.977.450.553 op 30 Juni 1921, hetgeen een daling vertegenwoordigt van meer dan \$ 1 milliard (1.014.068.844) in één jaar¹⁾

De *belastingen* bedroegen voor alle soorten gezamenlijk (die van de Unie, de afzonderlijke staten en de gemeenten) \$ 2.229 mill.; voor 1919-'20 luiden deze cijfers \$ 8.918 mill. In 1920-'21 bedroeg het totaal der belastingen nog steeds \$ 8.489 mill., welk bedrag gelijk staat met 14.7 pCt. van 't nationaal inkomen tegen 6.4 pCt. in 1913-'14.

Het volgende staatje geeft een aanwijzing voor den belastingdruk in Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten.

¹⁾ [Een gedetailleerd overzicht van de Staatsschuld vindt men op pgn. 782 van den vorigen jaargang. — Red.]

Inkomen		Belastingen.	
in £	in \$	Bel. v. Gr. Britt. (Income tax en super tax).	Bel. der Ver. Staten
		\$	\$
500	2.250	126.57	—
1.000	4.500	632.82	80
2.000	9.000	1.645.32	430
3.000	13.500	3.164.07	885
5.000	22.500	6.651.57	2.125
10.000	45.000	17.226.57	7.180
20.000	90.000	39.726.57	24.840
50.000	225.000	112.851.57	101.140
100.000	450.000	236.601.57	231.640
150.000	675.000	360.351.57	362.140

Waar de toenemend gunstige financiële toestand kan pleiten in het voordeel van een kwijtschelding der schulden, werkt uiteraard de hooge druk der belastingen in tegenovergestelde richting.

Beschouwen wij thans den *buitenlandschen handel* der Ver. Staten in de twee laatste financiële jaren. Deze beliep:

	1920/21	1921/22
	\$	\$
Invoer	3.654.459.346	2.608.079.008
Uitvoer	6.516.510.033	3.771.286.428
Tot. handel met het buitenl.	10.170.969.379	6.379.365.436
Uitvoer-saldo	2.862.050.687	1.163.207.420

Het groote aandeel van Europa in dezen buitenlandschen handel en speciaal in den uitvoer der Ver. Staten blijkt uit de volgende cijfers:

	1920/21	1921/22
	\$	\$
Invoer uit Europa	937.868.864	830.473.712
Uitvoer naar Europa	3.408.522.000	2.067.027.605
Uitvoer-saldo	2.470.653.136	1.236.553.893

Men ziet hieruit, dat Europa voor de Unie veel meer het karakter van een *afzetgebied* heeft dan van een terrein, waar deze zich *voorziert* van het benoedigde. In de 12 jaren 1910-'22 bewoog de invoer uit Europa van de Unie zich tusschen 13.97 pCt. (in 1918) en 51.76 pCt. (in 1910) van den totalen invoer; in 1920 stelde deze zich op 23.3 pCt.; in 1921 op 30.5 pCt. De uitvoer echter wisselde tusschen 52.70 pCt. (in 1921) en 71.21 pCt. (in 1915) en bedroeg in 1920 54.27 pCt. Van het jaar 1915 af valt een geregelde daling te constateeren; zeker niet in de laatste plaats als gevolg der verarming van Europa. De bezorgdheid over het behoud van het Europeesche afzetgebied verschijnt vooral in een zeer helder licht, wanneer men ziet, dat ook de gunstige stand van de handelsbalans der Unie in het algemeen steeds minder wordt. Het uitvoersaldo bedroeg nl. in het:

	\$
Tweede halfjaar 1920	247.674.811
Eerste " 1921	202.333.636
Tweede " 1921	126.980.328
Eerste " 1922	66.887.576
Derde kwartaal 1922	51.623.542

welke achteruitgang geenszins door de algemeene prijsdaling alleen kan worden verklaard.

Comm. Reports wijst in dit verband vooral op de zeer belangrijke veranderingen in den buitenlandschen handel; de vraag naar levensmiddelen is in ongekende mate gestegen, hetgeen niet in de laatste plaats een gevolg is van de uitschakeling van Rusland; de uitvoer van katoen echter is sterk verminderd. Aan granen en producten daaruit bereid werden in 1913 258.3, in 1921/22 evenwel 544.2 miljoen bushels geëxporteerd; vleesch, dierlijke en plantaardige vetten vertoonden een toename van 1.610,1 tot 2.192,2 miljoen pond, terwijl de uitvoer van katoen is verminderd van 8,72 tot 6,54 miljoen balen. 55 pCt. van den Amerikaanschen export bestaat uit landbouwproducten en grondstoffen, waarvan weder 75 pCt. naar Europa gaat. Van de 45 pCt. halffabrikaten en afgewerkte producten is slechts een vierde gedeelte (26 pCt.) voor Europa bestemd, de rest voor andere wereld-

deelen. 15 pCt. der waarde van de landbouwproductie wordt uitgevoerd en slechts 4 pCt. van die der afgewerkte artikelen! De export naar Europa van landbouwproducten vertegenwoordigt 11 pCt. der waarde dier productie en nog niet ten volle 1 pCt. van de waarde der industrie-voortbrengselen!

Deze cijfers bevestigen de opvatting van J. R. Howard in No. 10 der „Reconstruction“-nummers van de „M. G.“, dat de „inzet van den Amerikaanschen landbouwer bij den wederopbouw in Europa groter is dan die van den fabrikant, handelaar of bankier“, welke meening hij uitte nog voordat de cijfers over 1922 bekend waren. Hij wijst er terecht op, dat de Amerikaansche fabrikant — hoe gewichtig ook voor hem verhooging van den afzet in het buitenland kan zijn — toch voor alles belang heeft bij een grooten afzet in het binnenland en dat zijn verlangen gericht moet zijn op invoerrechten, waardoor deze hem verzekerd wordt. Hij exporteert slechts dat deel van zijn productie, waarvoor het eigen land geen afzetgebied oplevert; de landbouwer moet veel meer rekening houden met de wereldmarkt, zoowel ten opzichte van den prijs zijner producten als van de afzet-mogelijkheid en zijn productie is voor een groot deel voor het buitenland bestemd. Daaruit volgt zijn groot belang bij het afzetgebied Europa. Voor beiden geld echter: het behoud, resp. het herwinnen van een afzetgebied, zooals het dicht-

Dominions en Koloniën.	Vorderingen £	Tot. 31 Mrt. '22 bet. rente £
Australië ..	91.453.287	4.684.236
Canada ¹⁾ ..	13.809.729	678.177
N.-Zeeland ..	29.623.072	1.797.235
Zuid-Afrika..	12.286.713	594.253
Newfoundl. .	400.000	20.562
Br. Z.-Afrika	1.950.799	
Trinidad....	488.126	
Jamaica.....	66.055	
Br.-Guyana..	144.209	43.470 (Kroon-Kol. en Prot.)
Fidsji-eiland.	210.124	50.232 (Br. South-Africa Cy.
	150.432.114	7.868.167

Geallieerde Regeeringen.

Frankrijk ..	583.992.482	2.924.953
Rusland ²⁾ ..	655.199.355	464.301 (van België)
Italië	503.060.000	
S.H.S.-Staat ²⁾	24.884.907	
Polen	87.866	
Roemenië ..	22.189.700	1.651
Portugal....	19.444.000	
Griekenl... ²⁾	21.498.457	62.500
Belg. Congo..	3.550.300	195.490
	1.833.907.069	3.648.896

Leeningen voor steun-actie.

Oostenrijk ..	9.718.279	
Roemenië ..	2.055.305	
S.H.S.-Staat..	2.012.658	
Polen	3.925.118	
Tsjecho-Slow.	477.826	28.937
Estland	254.305	
Litauen	16.811	924
Letland	20.169	1.210
Hongarije ..	128.764	4.799
Armenië....	92.794	
	18.702.028	35.872

Leeningen voor reconstructie.

België.....	9.000.000
Oostenrijk ..	2.393.617
	11.393.617

Andere leeningen.

Tsjecho-Slow.	2.000.000	
Armenië....	784.424	
	2.784.424	
	2.017.219.253	11.552.937

¹⁾ Hiertegenover staan voorschotten van de Canadeesche Regeering aan de Engelsche ter betaling van uitgaven in Canada ter hoogte van £ 25.360.081.

²⁾ Deze bedragen omvatten ook achterstallige rente, die eerst thans in de rekening werd opgenomen.

bevolkte Europa is en wezen kan, wanneer zijn positie beter wordt. Dit moet den sterksten drang vormen voor de Unie, bij te dragen tot een verbetering van dien toestand; daartoe is haar krachtadig ingrijpen noodzakelijk.

Gaan wij thans over tot *Groot-Brittannië*; om ten minste eenigermate een vergelijking mogelijk te maken tusschen de vorderingen op de geallieerden daarvan en die van de Ver. Staten, werd reeds op pag. 74 een zeer beknopt overzicht gegeven van beider vorderingen op deze debiteuren. In de vorige kolom vindt men den juisten stand van alle Britsche vorderingen op 31 Maart 1922.

Niet alleen ten gevolge van deze credieten is de *staatsschuld* van Groot-Brittannië zelf gedurende en na den oorlog als volgt gestegen:

	mill. £	waarvan vlottende schuld	mill. £
1 Augustus 1914	711.0		16.0
31 Maart 1915	1.162.0	"	77.0
31 Maart 1916	2.189.8	"	586.7
31 Maart 1917	3.907.0	"	681.0
31 Maart 1918	5.921.0	"	1.165.0
31 Maart 1919	7.481.0	"	1.412.0
31 Maart 1920	7.876.0	"	1.312.2
31 December 1920	7.832.0	"	1.408.0
31 Maart 1921	7.623.0	"	1.275.3
31 December 1921	7.799.0	"	1.259.8
31 December 1922	7.835.0	"	941.1

De geconsolideerde schuld geeft wel een stijging te zien, doch zulks mag als een gunstig teeken worden beschouwd, daar deze uitsluitend op rekening komt van fundeering van vlottende verplichtingen. Bovendien moet men daarbij in aanmerking nemen, dat deze omzetting dikwijls plaats vond tegen nominaal aanmerkelijk hoogere bedragen, die echter met lagere interest waren uitgegeven.¹⁾ Van schulden aan het buitenland werden in het laatste fiscale jaar afgelost £ 71.379.000 en in de laatste drie jaren £ 274.666.000. Deze aflossing vond voor het meeren-deel plaats uit de opbrengst van *belastingen*. Op de begrooting voor 1922/23 is bij een totaal van £ 910.069.000 aan uitgaven niet minder dan £ 335.000.000 uitgetrokken voor den dienst der schulden, terwijl van de inkomsten, die op £ 910.775.000 worden geraamd, de gezamenlijke belastingen £ 729.400.000 moeten opbrengen. Het *budget* voor 1921—22 en 1922—23 geeft het volgende beeld:

	1921/22 £	1922/23 £
Baten.....	1.124.880.000	910.775.000
Uitgaven	1.079.187.000	910.069.000
Saldo voor afl. v. schuld..	45.693.000 ¹⁾	706.000
¹⁾ Totale afl. v. schuld..	88.466.000	

In werkelijkheid heeft zich zooals bekend de verhouding tusschen ontvangsten en uitgaven belangrijk gunstiger ontwikkeld dan geraamd was nl.:

	1922 £	1921 £	1920 £
Tot. uitgaven	572.634.460	739.990.604	842.689.719
Ontvangsten	585.562.730	676.831.318	888.803.728
Surplus ..	12.928.270	Def. 63.159.286	Surpl. 46.114.009

Daarbij was het Groot-Brittannië mogelijk buitenlandsche staatsleeningen ter hoogte van £ 14.254.100 emissies ten bedrage van £ 7.087.500 van particuliere ondernemingen in het buitenland alsmede £ 14.722.200 voor buitenlandsche spoorwegen over te nemen.

Deze cijfers leggen getuigenis af van een kracht, die eigenlijk door de opofferingen voor den oorlog merkwaardig weinig is verminderd, van een financieele vitaliteit, die begrijpelijk maakt, dat men in Groot-Brittannië ten aanzien van het vraagstuk der intergeallieerde schulden „schoon schip“ wenscht te maken.

Ook de ontwikkeling van den Engelschen *buitenlandschen handel* bevestigt dit feit. De cijfers daarvan

¹⁾ [Zie pgn. 1087 van den vorigen jaargang. — Red.]

luiden voor de laatste jaren (1913—1922): Invoer maximaal £ 1.932.648.800, minimaal £ 696.635.100; voor 1913 £ 768.734.700 en voor 1922 £ 1.003.918.124; Uitvoer maximaal eveneens in 1920 £ 1.557.222.600, minimaal £ 526.195.500; voor 1913 £ 634.820.300 en voor 1922 £ 824.274.297. Bij de inzinking van de laatste jaren speelt natuurlijk de groote prijsdaling een voorname rol. Toch is het opmerkenswaardig, dat, terwijl de invoer van 1921 tot 1922 terugliep van £ 1.085.500.061 tot bovengenoemde £ 1.003.918.124, de uitvoer stijgen kon van £ 810.318.848 tot boven eveneens genoemde £ 824.274.297. Sedert het jaar 1917, waarin het passief-saldo £ 1.007.407.400 bedroeg, ging het gedurende de hoogconjunctuur zoowel als in den crisistijd terug: tot £ 789,9 mill. in 1918, £ 662,8 mill. in 1919, £ 375,4 mill. in 1920, £ 275,2 mill. in 1921 en £ 179,6 mill. in 1922. Ook dit zijn eigenlijk verbazingwekkende cijfers, die zich juist bewegen in tegenovergestelde richting van die der Ver. Staten. Het aandeel van Groot-Brittannië in den wereldhandel, dat in 1913 21,62 pCt. bedragen had, is voor 1920 tot 23,60 pCt. en voor 1921 tot 23,08 pCt. gestegen. Het overtreft derhalve nog steeds dat van de Ver. Staten. Ook de handel van de Dominions is van 12,90 pCt. tot 13,81 pCt. en 14,93 pCt. gestegen, zoodat het aandeel van het geheele Engelsche Rijk in den wereldhandel in de genoemde drie jaren resp. 34,52 pCt., 37,61 pCt. en 38,01 pCt. beliep. Duitschland, een eertijds zoo gevreesde concurrent, is zoodaals volledigheidshalve kan worden toegevoegd, van 15,72 pCt. tot 5,43 pCt. en 6,07 pCt. gedaald, terwijl Frankrijk van 9,35 pCt. tot 10,06 pCt. en 10,63 pCt. steeg.

Deze getallen doen zien, wat er voor Groot-Brittannië bij het niet tot stand komen van een regeling eigenlijk op het spel staat, daar de afzet naar Continentale landen ten gevolge van het verdwijnen der koopkracht aldaar tot stilstand moet komen.

Thans komen wij tot *Frankrijk*. De Fransche begroeting¹⁾ geeft voor het komende jaar de volgende cijfers te aanschouwen (oorspronkelijke ramingen) in miljoenen francs:

	1922	1923
Uitgaven: gewone	23.334	21.903
buitengewone	1.354	1.277
	<u>24.688</u>	<u>23.180</u>
Baten: gewone.....	19.831	18.060
buitengewone..	3.550	1.225
leeningen.....	1.320	3.900
	<u>24.701</u>	<u>23.185</u>

Daarbij komt echter nog het „budget recouvrable”, uitgaven voor wederopbouw, pensioenen enz. voor 1922 geraamd op frs. 22.300 mill., waardoor het totaal-budget stijgt tot frs. 44.988 milliard en het tekort tot ± frs. 23,5 milliard.

De Fransche *staatsschuld* bedroeg op 30 Juni 1922:

Soort	(In 1000 frs.)		Totaal
	Binnenl.	Buitenl.	
Flottende schuld	70.033.440	16.991.811	87.025.251
Leeningen met bepaalden looptijd en af te lossen door annuïteiten (Amerikaansche credieten enz.)	7.395.280	18.743.836	26.139.116
Perpetueele en daarmee gelijkgest. schuld .	149.317.342	—	149.317.342
Voorschott. van banken	23.300.000	—	23.300.000
Totaal	250.046.062	35.735.647	285.781.709
In mindering wegens bijzondere regelingen	—	—	3.733.260
Blijft			282.048.449
Stand van 1913			33.637.000
" " 31 Juli 1920.....			235.740.000
" " 30 Juni 1921.....			274.240.097

¹⁾ Een werkelijk juist overzicht daarvan te verkrijgen is ingevolge de eigenaardige opstelling zelfs Franschen deskundigen nauwelijks mogelijk. De volgende gegevens berusten op officieele cijfers, doch ook ten aanzien daarvan geldt bovenbedoelde van vaklieden afkomstige kritiek.

De buitenlandsche schulden¹⁾ werden omgerekend tot parikoers.

De lasten wegens de staatsschulden zijn toegenomen als volgt:

1913..	frs. 1.355	millioen	1919..	frs. 7.903	millioen
1915..	" 1.818	"	1920..	" 11.747	"
1917..	" 4.816	"	1921..	" 11.636	"
1918..	" 7.021	"	1922..	" 13.191	"

Zelfs indien men de zeer sterke waardevermindering van het geld in aanmerking neemt, blijft er een belangrijke toename in deze lasten bestaan. Onderstaande tabel geeft de cijfers voor den in- en uitvoer van Frankrijk over de eerste 11 maanden van 1922 in vergelijking met dezelfde periode van 1921 en het geheele jaar 1913.

In- en uitvoer van Frankrijk in 1921 en 1922 (beide over 11 maanden).

	Waarde. (mill. frs.)			Hoeveelheid. (mill. KG.)	
	1922	1921	1913	1922	1921 '13
Invoer:					
Levensmidd.	5.171.3	5.071.0	—	4.581.9	3.693.2 —
Grondstoff.	12.144.2	9.977.9	—	40.326.3	30.102.3 —
Afgew.					
producten.	3.661.8	4.441.6	—	1.528.8	1.393.7 —
Totaal....	20.977.3	19.490.5	8.421	46.437.0	35.189.2 —
Uitvoer:					
Levensmidd.	1.671.7	1.900.5	—	835.4	1.139.2 —
Grondstoff.	4.258.3	3.808.2	—	17.071.4	11.732.4 —
Afgew.					
producten.	10.740.2	11.296.6	—	2.255.9	1.759.7 —
Postpakkett.	1.192.8	1.073.1	—	23.5	21.4 —
Totaal....	17.863.0	18.078.4	6.880	20.186.3	14.652.8 —
Invoersaldo..	3.114.3	1.412.1	2.541	26.250.7	20.536.4 —

Voor de *vorderingen van Frankrijk* op het buitenland kan verwezen worden naar pag. 74. Te dezer plaatse moge een oordeel over de Fransche financierings-methoden achterwege blijven; slechts zij gewezen op de bovenvermelde nieuwe indeeling der uitgaven bij het gewone budget en in „dépenses recouvrables”, zoomede op de in weerwil van alle verhoogingen geringe opbrengst der inkomstenbelasting. De beteekenis van een schuldenkwijtschelding ligt derhalve voor Frankrijk op eenigszins ander gebied dan voor de Ver. Staten en Groot-Brittannië, nl. daarin, de eigen lasten te verlichten. Het standpunt dat tot dusverre door Frankrijk wordt ingenomen, zij het ook niet ronduit erkend: van de vorderingen niets laten vallen, de schulden evenwel beschouwen tot op zekere hoogte als opgenomen voor gemeenschappelijke rekening der geallieerden, die per saldo toch op Duitschland verhaald zouden worden, zal vermoedelijk wel in nagenoeg geen enkel opzicht houdbaar blijken. Dit, en bepaalde meer politieke dan financieele overwegingen beheerschen ook Frankrijk's houding tegenover het jongste voorstel van Groot-Brittannië, dat van alle plannen, welke tot dusverre ten aanzien van de intergeallieerde schulden zijn geopperd, het meest volledig is uitgewerkt. Daarom mogen tot slot aan de bijzonderheden en gevolgen daarvan enkele beschouwingen worden gewijd.

Dr. W. MAUTNER.

(Slot volgt).

¹⁾ Bij een beschouwing over Frankrijk's schulden in de „Deutsch-Französische Wirtschaftskorrespondenz”, eerste jaarg. No. 1, geeft Prof. Charles Gide van de Universiteit te Parijs de volgende opstelling, waaromtrent hij opmerkt, dat de cijfers daarvan slechts bij benadering juist zijn, want bij gebrek aan officieele gegevens was het ook hem niet mogelijk deze nauwkeurig vast te stellen:

Schuld vóór den oorlog (geconsolideerde Rente).	frs. 25	milliard
(6) Oorlogsleeningen, rentende resp. 4, 5 en 6 pCt.	„ 122	
Schulden op korten termijn (schatkistbiljetten enz.)	„ 70	
Leeningen bij de Bank van Frankrijk.....	„ 23	
Buitenlandsche leeningen (bij den tegenwoordigen koers van den franc, zijnde circa \$ 1 = frs. 14)	„ 98	
Totaal	frs. 338	

PERZIË EN AMERIKA.

Sedert ik in het nummer van 15 December 1920 in dit weekblad de positie van Perzië tegenover Engeland en Rusland besprak, is Amerika in eerstgenoemd land zich voor de tweede maal gaan mengen in de Perzische financiële aangelegenheden.

De eerste maal geschiedde dit in 1911 toen de Amerikaansche administrateur Morgan Schuster, die in de Philippijnen zijne sporen verdiend had, op verzoek van de regeering te Teheran aldaar de leiding van het Departement van Financiën op zich nam. Na korten tijd echter verdween deze verdienstelijke ambtenaar van het tooneel omdat zijn taak hem, zowel door Russische intriges als door de lijdelijke oppositie van vele voorname Perzen, onmogelijk werd gemaakt. Het jaar 1911 was nauwelijks ten einde toen Schuster, door rechtstreeksche pressie die Rusland op de Perzische regeering uitoefende, werd ontslagen.

Amerika had destijds geen groote belangen in Perzië. De handel met Amerika was gering, en de eenige Amerikaansche onderdanen die er gevestigd waren, en nog zijn, waren Amerikaansche zendelingen, die zich door het stichten van scholen en hospitalen verdienstelijk maakten.

Dit is echter veranderd sedert de Perzische bodem geweldige voorraden Petroleum bleek te bevatten, met de exploitatie waarvan de in 1908 opgerichte *Anglo-Persian Oil Company* reeds in Schuster's tijd een begin had gemaakt.¹⁾

Schuster was opgevolgd, in het begin van 1912, door den Belgischen ambtenaar Mornard, die tot na den wereldoorlog, zoo goed en zoo kwaad het ging, in functie bleef. In 1919, toen het in dit weekblad destijds besproken Anglo-Persian agreement tot stand scheen te zijn gekomen (het werd echter niet door het Perzische parlement geratificeerd) waarbij aan Perzië een leening van £ 2.000.000 zou zijn verstrekt, en de financiën door Britsche administrateurs zouden zijn beheerd, kwam een Engelsche missie tot dat doel uitgezonden, onder leiding van Armitage Smith te Teheran aan. Doch reeds in September 1921, ten gevolge van het in duigen vallen van het agreement, vertrok deze missie onverrichter zake. Het was haar, wat dit betreft, gegaan zooals hare voorgangers, en de financiën bleven in den chaotischen toestand van voorheen.

De ineensstorting van Rusland, en de noodzakelijkheid voor Engeland, tot inbinden, verschaften de Perzische regeering eene schier ongekende gelegenheid om weer wat vrijer te ademen en zij zocht nu steun bij Amerika hetwelk thans, uit hoofde van de Perzische petroleumvelden die men in de 5 noordelijke provinciën vermoedt, ook andere dan moreele belangen in het land meende te hebben.

De Perzische regeering ontving een — denkkelijk vrij belangrijk — voorschot van de Amerikaansche *Standard Oil Company*, en deze laatste, bij eene door het Perzische parlement aangenomen wet, verkreeg in November 1921 voor 50 jaren de concessie voor de exploitatie van petroleumbronnen in de 5 noordelijke provinciën van Perzië, die niet behooren tot de concessie der *Anglo-Persian*.

De concessie voor de 5 noordelijke provinciën echter was reeds eerder verleend aan een Georgiër, Akaki Methodovitch Khoshtaria, die haar intusschen

¹⁾ De ruwe olie die in de buurt van Ahwaz wordt gevonden, bevat 60 pCt. benzine, een opmerkelijk hoog percentage, dat vooral in Amerika de aandacht trekt omdat het verbruik van benzine daar hand over hand toeneemt: in 1913 waren er 1.260.000 automobielen in de V. S. in gebruik tegen 10.448.000 in 1922! — North, een expert op het gebied van Petroleum-productie zegt in de *Fortnightly Review* dat indien de overige deelen van Perzië en Mesopotamië even groote en benzine-rijke voorraden mochten blijken te bevatten, het zwaartepunt der productie van het Westen naar het Oosten zou worden verplaatst.

aan de Anglo-Persian had overgedaan. De Britsche en Russische gezanten protesteerden derhalve tegen het verlenen der concessie aan de *Standard Oil*. Of van het Russische protest veel notitie is genomen, blijkt niet, doch het Britsche protest werd teruggenomen, want de *Standard Oil* en de *Anglo-Persian* hadden, liever dan strijd te voeren, een regeling getroffen, en te zamen verleenden zij aan de Perzische regeering een voorschot, op rekening van later te betalen royalties, van een millioen dollars. De Anglo-Persian breidt dezer dagen haar kapitaal met £ 850.000 uit tot over de £ 20.000.000 en volgens het prospectus en verdere mededeelingen zijn de vooruitzichten gunstig. Daar nu zooals men zich zal herinneren, de Britsche regeering de grootste aandeelhoudster is in de *Anglo-Persian*, hebben wij in de overeenkomst dezer laatste met de *Standard Oil* een verschijnsel van die Anglo-Amerikaansche samenwerking op economisch gebied, waarop ik in het nummer van 28 Dec. 1921 van dit weekblad de aandacht vestigde.

Indien de noordelijke provinciën van Perzië ongeveer dezelfde hoeveelheden olie mochten blijken te bevatten als de terreinen¹⁾ in het zuiden in de buurt van Ahwaz en Abadan, dan doen zich in dit land mogelijkheden voor, die voor de toekomst der petroleumproductie van groot belang kunnen zijn.

Het Perzische parlement heeft in Juni van het vorige jaar de wet van November 1921 aangaande de aan de *Standard Oil* verleende concessie geamendeerd, en de onderhandelingen schijnen nog gaande te zijn.

Intusschen heeft de Perzische regeering den Amerikaan Chester Millspaugh, vroeger handelsadviseur van het Amerikaansche departement van buitenlandse zaken, aangesteld als Directeur-Generaal van Financiën. (Hij is reeds in functie). Zooals gewoonlijk bestaan er allerlei groote plannen. Mr. Millspaugh wordt met belangrijke betoegheden bekleed, hij zal de Perzische begroting samenstellen, financiële hervormingen invoeren en advies geven aangaande daarmede verband houdende vraagstukken en betreffende het verlenen van concessies. Zijn salaris bedraagt 15000 dollars en hij heeft zich voor drie jaren verbonden.

De toestanden daarginds zijn in zekere opzichten verbeterd, in andere slechter geworden. Wegens den onverwachten rijkdom aan olie is voor den Perzischen staat een onverhoopte bron van inkomsten ontstaan, maar uit hoofde van de in dit land nu eenmaal traditioneel geworden corruptie, bereikten die inkomsten niet altijd de schatkist, die dan ook steeds ledig blijft. Slechter zijn de toestanden geworden in zoverre de centrale regeering in de provinciën niet meer die macht uitoefent, waarover zij vroeger onder zuiver Oostersch regime beschikte. Terwijl vroeger de opbrengst der belastingen van de provinciën naar de hoofdstad vloeide, moeten thans veelal de provinciën door de hoofdstad gesubsidieerd worden, met het gevolg dat de jaarlijksche tekorten tot ongeveer 8 millioen tomans (ongeveer f 20.000.000) zijn aangegroeid.

Of het Mr. Millspaugh beter zal gaan dan Schuster, zijn landgenoot en voorganger van twaalf jaar geleden? Op die vraag zal de naaste toekomst antwoorden. In ieder geval is het belang der V. S. grooter dan voorheen, want men herinnert zich dat de regeering te Washington zich op het standpunt stelt, dat de petroleum-voorraden der V. S. binnenkort voor het eigen verbruik onvoldoende zullen zijn en dat men daar groote waarde hecht aan het verkrijgen van nieuwe bronnen van productie buiten de V. S. Daarom is het van belang voor dat land, in Perzië directen invloed uit te oefenen.

Intusschen liggen de noordelijke provinciën op grooten afstand van de Perzische golf en van de

¹⁾ De productie gedurende de laatste 10 jaren was 4.000.000 ton en is thans 2000 ton per dag.

Zwarte Zee. De afstanden zijn zoo groot, dat het leggen en bewaken van *pipe-lines* zeer moeilijk en kostbaar zal zijn, terwijl men om de Zwarte Zee te bereiken bovendien nog door Russisch en Turksch grondgebied heen moet. Het hangt dus in hooge mate van de geografische ligging der vindplaatsen af, of men de wereldmarkt of de V. S. op voordeelige wijze zal kunnen bereiken, dan wel of men voor den verkoop op het land zelf en op Centraal-Azië zal zijn aangewezen.

H. DUNLOP.

14 Januari 1923.

HET EMIGRATIEVRAAGSTUK IN ZWITSERLAND.

In mijn artikel: „Emigratie, een brandend Europeesch vraagstuk” (Nrs. 340 en 341 van dit weekblad van 5 en 12 Juli 1922) maakte ik ook met enkele woorden melding van den drang tot emigreren in Zwitserland, in het bijzonder onder de werkloozen.

De wereldcrisis doet zich ook in dezen Bondstaat pijnlijk gevoelen, de werkloosheid nam er hand over hand toe tot zij in den aanvang van 1922 haar hoogtepunt bereikte en 4,2 procent der totale bevolking omvatte. Op dat tijdstip, Februari 1922, was de toestand in Zwitserland belangrijk ongunstiger dan bij ons. Sedert trad echter verbetering in, zoolwel door toenemende vraag naar arbeidskrachten in seizoenbedrijven als door opleving in verschillende industrieën. Het gevolg was een vrij snelle daling van het aantal werkloozen gedurende de maanden Maart tot en met Juli 1922, een stationnair blijven in Augustus van dat jaar, weder gevolgd door een geringe daling in de twee volgende maanden, zoodat, werden in Februari bijna 100.000 volslagen werkloozen geteld, men aan het eind der maand October beneden de 50.000 bleef. Sedert zien we echter in de graphische voorstelling de lijn weer vrij steil omhoog gaan, zooals voor de wintermaanden uiteraard te verwachten was.

In het algemeen beschouwd komt de toestand in Zwitserland in vele opzichten met dien in ons land overeen. Ook daar eene bevolking groeter in getalsterkte dan de productie aan levensmiddelen in het eigen land toelaat te voeden; derhalve noodzakelijke invoer van levensmiddelen, waartegenover een uitvoer van producten uit Zwitserland, hoofdzakelijk industriele. Ook daar de mogelijkheid voor de op export aangewezen bedrijven niet alleen om te concurreren met de landen met lage valuta, maar ook van de verminderde koopkracht in die landen. Ook daar dientengevolge werkloosheid in bijna alle beroepen, ook daar moeilijkheden in het landbouwbedrijf door de daling in de prijzen der producten tegenover hoge bedrijfskosten, in hoofdzaak gevolg van hoge vrachtprijzen en loonen. Ook daar malaise in het hotelbedrijf, voor een land als Zwitserland met een in normale tijden zoo belangrijk vreemdelingenverkeer een ernstiger nadeel dan bij ons. Ook daar een zoeken naar herstel door daling van de loonen, wisselend tusschen 5 en 20 procent en door verlenging van den arbeidsduur, in verschillende bedrijven zelfs tot 52 uren per week. Opmerkelijk is het groote getal jeugdige arbeidskrachten, dat werkloos is.

De Zwitsersche autoriteiten beproefden alle mogelijke middelen om de werkloosheid te bestrijden en zagen daartoe ook een hulpmiddel in de moreele en daadwerkelijke ondersteuning, van diegenen, die den wensch te kennen gaven om in den vreemde een bestaan te zoeken.

Uiteraard staan ook zij daarbij voor de moeilijkheid, dat de werkloosheid onder de industriearbeiders het grootst is, terwijl juist voor deze arbeidskrachten de kans op arbeid in het buitenland door de algemeenheid van de crisis, onbeteekenend is. Evenals in ons land echter zijn vele dier industriele arbeiders afkomstig van het platteland, komt een groot aantal hunner uit den landbouw voort en zijn er

dan ook velen, die van het landbouwwerk voldoende kennis en ervaring hebben, om zich in het buitenland aan dien bedrijfstak te wijden en die derhalve in verschillende emigratielanden een goede kans hebben om zich een redelijk bestaan te verzekeren.

Tot voor korten tijd kwam de houding van de Zwitsersche Regeering ten opzichte van emigratie van landskinderen geheel overeen met die van de Nederlandsche; ze was neutraal.

Landverhuizing werd niet tegengegaan, maar ook niet bevorderd en de Regeering bepaalde zich er toe de treklustigen voor te lichten en te beschermen.

In Nederland wordt dit werk sinds 1914 verricht door de Nederlandsche Vereeniging „Landverhuizing”, eene particuliere semi-officieele Vereeniging, die met Regeeringssteun en onder Regeeringstoezicht arbeid, waarheen de Regeeringsorganen de verzoeken om inlichtingen van treklustigen verwijzen en welke Vereeniging de Regeering van advies dient in emigratieaangelegenheden.

Hier dus een overdracht van het Regeeringswerk aan eene particuliere Vereeniging, wat verschillende voordeelen oplevert, waarop ik thans niet nader zal ingaan.

In Zwitserland daarentegen worden de emigratiezaken behartigd door een Regeeringsbureau, het „Auswanderungsamt” („Office de l'emigration”, of „Ufficio dell'emigrazione”) deel uitmakend van het Departement van Buitenlandsche Zaken.

Een groot deel van den arbeid ten onzent verricht door het informatiebureau van de Nederlandsche Vereeniging „Landverhuizing”, wordt in Zwitserland overgelaten aan de emigratieagenten, die onder Regeeringscontrole staan.

De groote werkloosheid in Zwitserland heeft der Regeering echter aanleiding gegeven haar neutraal standpunt ten opzichte van de emigratie der Zwitsersche burgers (burgeressen) prijs te geven en zich moeite te getroosten treklustigen in het buitenland aan arbeid of aan een bestaan te helpen. We hebben iets dergelijks in Nederland kunnen opmerken, waar de Dienst der Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling zijne aandacht wijdt aan de mogelijkheid om onze arbeiders in de nabijgelegen Europeesche landen aan werk te helpen.

Wij hebben hier echter meer met arbeidsbemiddeling te doen, waarbij de emigratie op den achtergrond is geraakt.

Voorts is van de zijde der Nederlandsche Vereeniging „Landverhuizing” nu en dan de aandacht gevestigd op de kansen om in bepaalde bedrijven, meest in den landbouw, in verschillende, hoofdzakelijk overzeesche immigratielanden een bestaan te veroveren, wat in zekere mate bevordering van emigratie mag worden genoemd.

Zwitserland is inmiddels een stap verder gegaan en mijns inziens volkomen terecht.

De Zwitsersche Regeering trok nl. de volgende conclusie:

„Indien derhalve werkloozen in den Vreemde gelegenheid „hebben hun brood te verdienen, maar de middelen missen „om de reiskosten te bestrijden, dan wordt hun van „Regeeringswege steun verleend om te emigreren”.

Bovendien heeft de Bondsraad de Vereeniging voor binnenlandsche kolonisatie (die met financieelen steun van particulieren en publieke lichamen in Zwitserland zelf ontginningen, verbetering van gronden enz. uitvoert) gemachtigd te onderzoeken of, waar en onder welke voorwaarden Zwitsers zich als kolonisten in de immigratielanden zouden kunnen vestigen.

Als het aan deze Vereeniging gelukt om voor kolonisatie geschikte vestigingsplaatsen uit te vinden, dan mag verwacht worden, dat de Zwitsersche Regeering geldelijken steun zal verleen bij de kolonisatie.

Van een bedrag van 50 miljoen francs, dat dit

jaar op de begroting is gebracht ter bestrijding van de werkloosheid, zou ten hoogste 30 miljoen francs bestemd mogen worden voor werkverschaffing en gesteunde emigratie.

Bij emigratie wordt slechts dan steun verleend als na onderzoek gebleken is, dat belanghebbende in het immigratieland arbeid kan vinden of een bedrijf kan opzetten.

De Zwitsersche emigratiedienst, waaraan ik verscheidene van deze gegevens ontleen, is van meening, dat de hooge passagekosten — nog bijna 200 procent hooger dan vóór den wereldoorlog — slechts in geringe mate belemmerend werken op de emigratie. Dit moge voor Zwitserland gelden, voor Nederland is dit zeker niet juist.

Bij het Informatiebureau van de Nederlandsche Vereeniging „Landverhuizing” komen dagelijks een of meer brieven in van treklustigen, die de passage niet of slechts ten deele kunnen betalen.

Die menschen, waaronder er velen zijn, die een goede kans van slagen zouden hebben in de overzeesche immigratielanden, kunnen door de vereeniging helaas niet geholpen worden, hoe zeer zij ook inziet, dat geldelijke hulp in het belang van die treklustigen zoude zijn.

De Zwitsersche dienst is van oordeel dat de grootste belemmeringen tegen emigratie zijn de immigratiebepalingen van eenige overzeesche staten en de economische toestand in die landen.

Ter staving van die bewering wordt gewezen op het feit, dat Canada landverhuizers zonder middelen, uitgezonderd landbouwers en landarbeiders, den toegang weigerde (en terecht nog weigert. S.), dat de Vereenigde Staten het aantal toelaatbare immigranten voor elk emigratieland sterk beperkt heeft tot een vastgesteld maximum, dat in Mexico zelf werkloosheid heerscht en dat zich in de Zuid-Amerikaansche Staten de economische crisis nog altijd sterk doet gevoelen, terwijl voor Zuid-Afrika de moeilijke toelatingsbepalingen nog niet milder zijn gemaakt (integendeel terecht nog verzwaaard. S.) en de reis naar Australië zeer kostbaar is.

Ik wil gaarne toegeven, dat de economische crisis, die ook in de immigratielanden heerscht, mede belemmerend op de emigratie werkt.

Wat de beperkende bepalingen van de immigratiewet der Vereenigde Staten betreft, zien wij echter het merkwaardige verschijnsel, dat het uit de Noord-Europeesche landen toelaatbare aantal in het statistiekjaar 1921—'22 op verre na niet bereikt werd, ten minste niet uit Denemarken, Duitschland, Engeland, Nederland, Noorwegen en Zveden. Ik ben van meening, dat in deze onder meer de hooge passagekosten hun invloed hebben doen gevoelen.

Onder meer zeg ik, en daarbij doel ik op het feit, dat de meeste immigratielanden nog steeds niet tot het inzicht zijn gekomen, dat het *in het hoogste belang van het immigratieland zelf is*, dat de immigranten bij aankomst goed ontvangen, goed behandeld, goed voortgeholpen worden, in 't kort, dat het *in het hoogste belang van het immigratieland is, dat de immigrant slaagt*.

In sommige immigratielanden, zooals Brazilië en Argentinië is het besef wel eenigermate doorgedrongen, maar laat de doorvoering van het beginsel toch nog veel te wenschen over.

In de Vereenigde Staten schiet men in deze materie nog in alle opzichten tekort.

Alleen Canada maakt eene zeer gunstige uitzondering; daar wordt het belang dat Canada er bij heeft, dat de immigrant slaagt, zeer goed ingezien en het is dan ook zeer terecht, dat de Regeering tracht allen te weren, die geen of weinig kans van slagen hebben.

Maakte ik in een vorig artikel over Canada ¹⁾ melding van de „Canada Colonization Association”,

¹⁾ Zie pgn. 1111 van den vorigen jaargang.

sedert las ik in „The Canadian Gazette” dat de Minister van Immigratie en Kolonisatie verklaard heeft te zullen bevorderen, in het belang van de landbouwers-immigranten, die niet over voldoende kapitaal beschikken, dat deze goede en goed gelegen gronden voor eenige jaren in huur krijgen (na ommekomst van den noodzakelijken leertijd) *tegen betaling met een deel van den oogst*.

Hierdoor zullen zelfs landbouwers met een klein kapitaaltje een eigen bedrijf kunnen opzetten zonder groote risico te loopen, terwijl zij, na eenige jaren als het geluk niet tegen hen is, den gehuurden grond in eigendom zullen kunnen verwerven.

Tot besluit van dit artikel wil ik er nog op wijzen, dat sedert geruimen tijd de berichten uit de Vereenigde Staten wijzen op eene opleving in de industriële bedrijven en eene toenemende vraag naar buitenlandsche arbeidskrachten. J. C. C. SANDBERG.

DE AMERIKAANSCH E KLEURSTOF-INDUSTRIE.

Na de uitvoerige uiteenzetting, welke Mr. Andreae in het nummer van 18 October jl. over het nieuwe Amerikaansche tarief heeft gegeven, kan met enkele korte opmerkingen worden volstaan betreffende den invloed van deze tarieven op de jonge kleurstof-industrie daar te lande.

In een vorig artikel werd er reeds op gewezen, dat het ondoenlijk was te voorspellen, hoe de tarieven precies zouden uitvallen, en het is dan ook min of meer een verrassing dat de „American valuation” er juist voor kleurstoffen toch nog gekomen is. De rechten op kleurstoffen van 60 pCt. en op tusschenproducten van 55 pCt. van den „American selling price”, verhoogd met 7 Amerikaansche centen per lb., zijn niet alleen buitensporig hoog, maar door de toepassing van bovengenoemd beginsel, bovendien ook nog onzeker. In welke mate de tarieven zijn opgezet leert een vergelijking met de vroeger geldende wet, de Underwood-Simmons Act van 1913, welke kleurstoffen en tusschenproducten belaste resp. met 30 pCt. en 10 pCt. en waarbij natuurlijk van een American valuation nog geen sprake was.

Ook een vergelijking van de cijfers van andere chemicaliën is in dit opzicht van belang, zooals onderstaande tabel duidelijk laat zien.

	Underwood-Simmons Act 1913	Fordney-McCumber Act 1922
Azijnzuur anhydride	2½ d. c.	5 d. c. p. lb.
Citroenzuur	5 d. c.	17 d. c. „ „
Oxaalzuur	1½ d. c.	4 d. c. „ „
Amylalcohol	¼ d. c.	6 d. c. „ „
Foesselolie	¼ d. c.	6 d. c. „ „
Methylalcohol	vrij	12 d. c. per gallon
Chloroform	2 d. c.	6 d. c. p. lb.
Caseïne (plastics)	vrij	25 %
		of 40 d. c. + 25 %
Dextrine (aardappelen) ..	1¼ d. c.	2¼ d. c. p. lb.
Caffeïne	\$ 1.—	\$ 1.50 p. oz.
Cocaine	\$ 2.— p. oz.	\$ 2.50 p. oz.
Zeep (behalve toiletzeep) ..	5 %	15 %

Deze grepen doen allereerst zien, dat niet alleen de kleurstofindustrie de bijzondere bescherming van de nieuwe wet geniet, doch vrijwel de geheele chemische industrie, terwijl de buitengewone verhooging der tarieven eveneens goed uitkomt.

De invloed hiervan deed zich dan ook reeds bemerkten. Hoewel men meende, dat de verhoogde tarieven, welke gedurende de langdurige verhandelingen bekend waren geworden, reeds vóór de aanneming der wet in de prijzen verdisconteerd waren, bleek zulks onjuist te zijn. Men geloofde, dat de handel zich na bekomen zekerheid zou verlevendigen, doch rekende niet op plotselinge prijsverhoogingen, temeer niet daar van vele artikelen zeer groote voorraden voorhanden waren. Evenwel bleek het, direct na het aannemen der tarieven, dat er toch over de geheele linie een scherpe

prijsverhoging in chemicaliën intrad, terwijl de terughoudendheid der koopers toch nog niet overwonnen scheen. Twee weken vóór het in werking treden der wet was het indexgetal voor technische chemicaliën 132,38 en voor zuren 117,99, en twee weken daarna resp. 145,94 en 127,46, of wel vermeerderingen van 10 en 9 pCt. De prijsverhogingen van tusschenproducten en kleurstoffen bedroegen tot heden nog niet zooveel, slechts ongeveer 2½ pCt., omdat deze artikelen in den laatsten tijd practisch toch reeds niet mochten worden ingevoerd. Wanneer men de geheele positie overziet, bemerkt men, dat die artikelen, welke door een verhoogd recht zijn getroffen of daaruit vervaardigde producten, zeer snel op het tarief gereageerd hebben, terwijl de andere gelijk gebleven of zelfs in prijs gedaald zijn. Dat de prijsverhogingen inderdaad alleen aan de nieuwe Tariefwet te wijten zijn en niet terug zijn te brengen tot de in de Unie ingetreden verbetering van den algemeenen toestand, bewijst de teruggang in prijs van de aetherische oliën. Deze waren nl. eerst belast en zijn thans vrij van rechten, de prijzen daalden dan ook na de invoering van de nieuwe wet met ongeveer 5½ pCt. Reeds thans, zoo kort dus na het aannemen der nieuwe tarieven, laten de gevolgen zich bemerken. Er zijn nl. reeds thans enkele artikelen aan te wijzen, die, dank zij de ingetreden prijsverhogingen, welke direct of indirect een gevolg van de nieuwe maatregelen zijn, op een zoodanig prijsniveau zijn aangekomen, dat invoer zelfs onder de nieuwe wet toch weer loonend blijkt. Zoo wordt uit Zwitserland bericht, dat de export naar de Unie van de z.g. directe kleurstoffen, welke betrekkelijk eenvoudig kunnen worden vervaardigd, onder het nieuwe tarief vrijwel uitgesloten is, doch dat die voor de fijnere soorten, welke als specialiteiten vervaardigd worden, toch nog mogelijk is gebleken. Het blijft dus vooralsnog af te wachten, of de reeds ingetreden prijsverhogingen verder zullen doorwerken, en of daardoor wellicht de export van andere kleurstofproducerende landen naar América toch nog doenlijk zal blijken.

Tijdens de behandeling van het ontwerp-Tariefwet heeft een andere kwestie van belang voor de kleurstofindustrie veel stof opgeworpen. In een vroeger artikel ¹⁾ werd reeds medegedeeld, dat verscheidene patenten, door Deutsche kleurstofconcerns in Amerika genomen, door een wijziging in de Trading-with-the-Enemy Act onteigend werden en voor de som van \$ 250.000 overgedaan aan de Chemical Foundation-Inc., die ze weer ter beschikking van de Amerikaanse industrie stelde. De toenmalige „Custodian”, de bewaarder der vijandelijke eigendommen, die deze onteigenings-actie mogelijk maakte, was tevens de president van de Chemical Foundation, hetgeen de transactie enigszins eigenaardig doet schijnen, hoewel het wel vaststaat, dat genoemde daarvan geen persoonlijk voordeel heeft genoten.

Zooveel te meer echter de chemische industrie, want de werkelijke waarde van deze patenten wordt geschat op niet minder dan 10 à 15 millioen dollar.

Onder den invloed misschien van politieke overwegingen zoowel van binnen- als buitenlandschen aard heeft nu President Harding gelast, dat deze patenten weer aan den tegenwoordigen „Custodian” moeten worden teruggegeven. Wat precies de beweegreden van dezen stap is geweest, is niet bekend, evenmin of het de bedoeling is deze patenten zonder meer aan de Duitschers terug te geven. Evenwel mag verondersteld worden, dat de Amerikaanse industrie van deze patenten reeds een zoodanig gebruik zal hebben gemaakt, dat de schade hierdoor aan de vroegere eigenaars toegebracht, vrijwel onherstelbaar zal blijken te zijn.

Ter rechtvaardiging van den lagen prijs, waartegen deze patenten indertijd verkocht zijn, wordt nu door de Amerikaanse industrie het volgende aangevoerd.

De Chemical-Foundation heeft licenties verleend die niet-uitsluitend waren, veelal met het doel monopolies te breken en op die wijze het algemeen belang te dienen. Zoo wordt als voorbeeld aangehaald dat Salvarsaan vóór den oorlog, onder het Deutsche monopolie dus, per dosis \$ 4,50 kostte, welke prijs thans is gedaald op \$ 1,50, terwijl bij regeeringsaankopen, in het groot dus, die noteeringen waren resp. \$ 2,50 en thans 30 d.c. Met behulp van dit en andere voorbeelden wordt dan aangetoond, dat het bedrag van \$ 250.000 wel laag is, als men de monopolie-prijzen in rekening brengt, doch niet zoo laag, indien men de werkelijke waarde der producten in het oog vat. In dit verband zij gewezen op het feit, dat de bekende Bayer-asperine hier te lande wordt verkocht tegen prijzen van 75 cts., terwijl precies hetzelfde geneesmiddel van inlandsch fabrikaat voor nog geen 20 cent verkrijgbaar is, en hetzelfde buisje in Duitschland enkele centen kost!

Hoe dit zij, met belangstelling mag worden afgewacht, hoe deze kwestie, welke voor de Amerikaanse kleurstofindustrie onaangename gevolgen zal kunnen hebben, zich zal ontwikkelen.

E. J. TOBI.

Arnhem.

AANTEKENINGEN.

*Petroleum in Argentinië.*¹⁾ — De petroleumontginning in Argentinië wordt steeds meer gekarakteriseerd door een tendens tot combinatie van groote oppervlakten in handen der groote Noord-Amerikaansche en Europeesche maatschappijen en de systematische exploratie der velden door een groot aantal boringen. Vooral de Standard Oil Company of New Jersey heeft concessies verkregen in alle deelen van het land en besteedt reeds groote sommen aan voorbereidende werkzaamheden, bericht een publicatie van Ernesto Tornquist & Cia.

In Salta onderhandelt deze maatschappij met het provinciaal bestuur over een contract om op groote schaal samen te werken. Ondertusschen wordt reeds een boorinstallatie opgesteld in Juntas de San Antonio, in het noorden van Orán. Alleen al voor transport van machinerieën voor de exploraties in Salta en Bolivia (waar concessies zijn verkregen over een oppervlakte van 1.000.000 HA.) geeft deze maatschappij 1.000.000 papierpesos uit.

In Neuquén is een nieuwe plaatselijke maatschappij opgericht, genaamd „The Andes Petroleum Corporation” met velden aan den Arroyo Covuncó. Een andere nieuwe maatschappij de „Huincul” met een kapitaal van 1.000.000 papierpesos, gaat ten zuiden van de velden van de Astra beginnen. De Standard Oil Company of California, welke een aantal technische expedities heeft uitgerust om alle petroleumvelden van het land te onderzoeken, heeft eenige concessies in Neuquén verkregen. De eerste boring van de Standard Oil Company of New Jersey te Challacó, is reeds een diepte van 800 M. gepasseerd. De staatsontginning te Plaza Huincul heeft vier productieve lagen aanbeoord op een diepte van 622 M., in bron No. 6. Gedurende de eerste vijf dagen nadat de wel geraakt werd stroomden er 135 M³. petroleum uit.

Te Comodoro Rivadavia wordt het werk door verschillende maatschappijen ijverig voortgezet. De Royal Dutch, welke voorbereidingen treft voor een eerste boring op haar velden te Kilometer 27, onderhandelt over nieuwe concessies. De Standard Oil Company of New Jersey heeft nieuwe velden ten zuiden van die van de Royal Dutch verkregen en bereidt zich op zes boringen voor.

In Territory of Santa Cruz zijn onlangs aanvragen gedaan voor uitgestrekte velden. De Anglo-Persian Company begint een boring te Bahia del Fondo.

De Staatsontginning begint geen nieuwe werken, ten gevolge van den stand der financiën.

¹⁾ Ec.-Stat. Ber. 14 September 1921.

¹⁾ Verg. pag. 925 van den vorigen jaargang.

Productie in Argentinië gedurende de eerste 9 maanden van 1922, 1921, 1920 en 1919.

In vaten.

	1922	1921	1920	1919
1e kwartaal....	448.600	531.000	215.100	319.000
2e „	564.400	418.300	343.400	290.400
Juli	176.800	127.700	136.500	124.400
Augustus	202.900	133.400	137.800	57.900 ¹⁾
September	174.000	141.500	152.200	92.700 ¹⁾
Totaal voor de eerste 9 maanden	1.566.700	1.351.900	985.000	884.400

¹⁾ Vermindering ten gevolge van staking.

Het Rapport van den Rechter-Commissaris in de zaken der „Algemeene”. — Naar aanleiding van bovengenoemd Rapport, waaraan in de vorige twee nummers van dit blad een bespreking werd gewijd, hebben commissarissen en directeurs der „Algemeene” een nota tot de arrondissementsrechtbank te Amsterdam gericht, waarvan hier voor de goede orde melding wordt gemaakt.

Zij schrijven zich op verschillende punten met de voorstelling van zaken, gelijk deze in het Verslag wordt gegeven, in geen deelen te kunnen vereenigen en zich door sommige qualificaties bezaard te achten.

Allereerst wijden zij derhalve eenige beschouwingen aan de beoordeeling door den Rechter-Commissaris van de wijze, waarop het beheer is gevoerd, gaan daarna over tot een bespreking der „beheersfouten” om te eindigen met een verweer tegen de qualificatie van enkele handelingen als „ongeoorloofd”. Als bijlage bij het verweerschrift gaat een afzonderlijke nota van Prof. Hk. de Vries.

De classificatie der gemeenten in verschillende collectieve arbeidsovereenkomsten. — Waar bij de te wachten voorstellen der Regeering omtrent een herclassificatie der gemeenten wellicht de in diverse collectieve arbeidsovereenkomsten opgenomen aftrekregelingen een rol zullen spelen verdient het hieronder volgend over-

zicht, samengesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek ¹⁾, de aandacht.

Zooals men ziet is het aantal gemeentegroepen, bij de onderscheidene C. A. ingesteld, verschillend en omvatten deze groepen uiteenlopende aantallen gemeenten. Een classificatie kwam niet voor in het landelijk contract voor de illustratie-bedrijven (weekloon lithograaf en graveur chemigrafisch bedrijf f 43,— in alle gemeenten, waar het contract van toepassing was), voor de bontwerkers (weekloon in de afdeeling „fijn genre” f 50,—), voor de monteurs in de verwarmings-industrie (weekloon 1e klasse monteur f 42,50) en voor de horlogemakers (weekloon zelfstandig werkman f 45,—).

¹⁾ Overzicht van den Omvang en den voornaamsten Inhoud der Collectieve Arbeidsovereenkomsten op 1 Januari 1922. 's Gravenhage, November 1922.

Goederenvervoer door het Panamakanaal. — Het aantal vrachtschepen, dat in het derde kwartaal van 1922, door het Panamakanaal is gegaan, is meer dan 50 pCt. hooger dan in het overeenkomend kwartaal van 1921 en vormt een nieuw hoogterecord. In het belastingjaar, eindigend 30 Juni 1915, het eerste jaar waarover cijfers beschikbaar zijn, was de gemiddelde kwartaalstonnage ongeveer 1.200.000 ton, over 1918 ongeveer 1.900.000 ton, deelt Commerce Monthly mede. In onderstaande tabel vindt men de kwartaalscijfer van 1919 tot op heden. Zooals blijkt nam het aantal tonnen in 1919 en 1920 voortdurend toe, maar onderging een aanzienlijke daling in 1921. Gedurende het loopende jaar is het aantal evenwel snel toegenomen, zoodat het de daling ruim te niet doet en een nieuw hoogtepunt heeft bereikt.

Vrachtschepenverkeer door het Panamakanaal.

	1919	1920	1921	1922
	in duizenden tonnen bruto.			
1e kwartaal	1.596	2.141	3.155	2.605
2e „	1.732	2.677	2.395	3.183
3e „	1.922	2.937	2.303	3.515
4e „	2.206	3.053	2.794	

BEROEPEN.	Groep I.		II.		III.		IV.		V.		VI.		VII.		VIII.		IX.	
	Aantal plaatsen.	Aftrek %	Aantal plaatsen.	Aftrek %	Aantal plaatsen.	Aftrek %	Aantal plaatsen.	Aftrek %	Aantal plaatsen.	Aftrek %	Aantal plaatsen.	Aftrek %	Aantal plaatsen.	Aftrek %	Aantal plaatsen.	Aftrek %	Aantal plaatsen.	Aftrek %
Handzetter typografie ..	4	—	7	2,4	16	5,9	52	9,4	76	12,9	100	16,5	* ⁷⁾	20	—	—	—	—
Timmerman	18	—	54	7,4	129 ⁶⁾	16	240	23,4	147	30,9	* ⁷⁾	39,4	—	—	—	—	—	—
Schilder ¹⁾	19	—	30	9,8	78	17,4	175	25	140	32,6	—	—	—	—	—	—	—	—
Steenhouwer	11	—	1	4,1	1	6,1	3	7,1	11	9,2	1	11,2	6	12,2	37	14,3	6	19,4
Stucadoor	10 ²⁾	—	9 ²⁾	5,3	12 ²⁾	10,6	1 ²⁾	16,1	* ⁷⁾	21,4	*	26,8	—	—	—	—	—	—
Vak-arbeider i/h. houtb.	1	—	2	2,6	1	5,3	3	10,5	7	17,1	34	23,7	16	30,3	7	36,8	—	—
Meubelmaker	3	—	14	3,6	43	8,3	12	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Heerenkleermaker	5	—	16	5,8	29	11,5	20	17,3	1	23,1	—	—	—	—	—	—	—	—
Schoenm. (kleinbedrijf).	3 ³⁾	—	12 ³⁾	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Werkmeester schoenf. ...	13 ⁴⁾	—	*	5,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Boekbinder	3	—	2	1,2	8	5,9	19	9,5	15	13	3	16,6	1	20,1	—	—	—	—
Cartonnage-arbeider ..	3	—	3	2,7	6	5,3	17	9,3	9	13,3	5	17,3	2 ⁸⁾	20,6	—	—	—	—
Ovenist bakkersbedrijf.	6	—	4	5,1	*	10,3	*	15,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Banketbakker	5	—	*	8,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sigarensorteerder	8	—	17	5,1	97	9	70	11,6	59	14,1	—	—	—	—	—	—	—	—
Chef-kok (werkende m. 3—5 koks)	* ⁵⁾	—	* ⁵⁾	3,8	* ⁵⁾	11,5	* ⁵⁾	15,4	* ⁵⁾	23,1	—	—	—	—	—	—	—	—

¹⁾ Voor Friesland geldt een afzonderlijke C. A., volgens welke de Friesche gemeenten, uitgezonderd Leeuwarden en Harlingen, in 3 groepen zijn gerangschikt; de aftrek bedraagt, vergeleken met het landelijk contract, resp. 24 pCt., 29,6 pCt. en 32,9 pCt.

²⁾ Onder deze „plaatsen” behooren ook groepen van gemeenten, zooals b.v. in Groep I Gooi- en Eemland.

³⁾ Blijkens inlichtingen van den Ned. R.-K. Lederbewerksbond.

⁴⁾ Met name genoemd; overigens alle gemeenten met meer dan 15.000 inwoners.

⁵⁾ Groep I: gemeenten met meer dan 300.000 inwoners; II 100.000 tot 300.000 inwoners; III: 50.000 tot 100.000 inwoners; IV: 20.000 tot 50.000 inwoners; V: minder dan 20.000 inwoners.

⁶⁾ Vermeerderd met de „overige” niet in de C.A. genoemde plaatsen in West-Friesland en Groningen.

⁷⁾ „Overige niet genoemde plaatsen”.

⁸⁾ Met name genoemd; voorts „overige niet genoemde plaatsen”.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned.	{ Disc. Wissels. 4	18 Juli '22	Zweeds. R.ksbk 5	10 Mrt. '22
Bk.	{ Bel. Binn. Eff. 4	18 Juli '22	Bk. v. Noorw. 5	17 Aug. '22
	{ Vrsch. in R.C. 5	18 Juli '22	Zwits. Nat. Bk. 3½	2 Mrt. '22
Bk. van Engeland	3	13 Juli '22	Belg. Nat. Bk. 5½	22 Jan. '23
Duitsche Rijkskb.	12	18 Jan. '23	Bank v. Spanje 5½	18 Mei '22
Bk. van Frankrijk	5	11 Mrt. '22	Bank v. Italië 6	20 Mei '22
Oostenr. Hong. Bk.	8	2 Sept. '22	F. Res. Bk. N.Y. 4	21 Juni '22
Nat. Bk. v. Denem.	5	25 Apr. '21	Javasche Bank 3½	1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disc.	N. York Call- money
	Part. disconto	Prolongatie				
27 Jan. '23	3½ - 5/8	3½	2½	4 - 5/8	—	4½ - 5½
22-27 J. '23	3½ - 5/8	3½ - 4	2½ - 3/8	4 - 5/8	—	4½ - 5½
15-20 „ '23	3½ - 3/4	3½ - 4	2½ - 3/4	4 - 5/8	—	3½ - 4½
8-13 „ '23	3½ - 7/8	3 - 3½	2½ - 3/8	4 - 5/8	—	3½ - 5½
23-28 J. '22	4½ - 5/8	3½ - 3/2	3½ - 7/8	4 - 5/8	—	4 - 5½
24-29 J. '21	3½ - 5/8	3 - 3½	6½	4 - 5/8	—	6-7
20-24 Juli '14	3½ - 5/16	2½ - 3/4	2½ - 3/4	2½ - 3/4	2½	5½ - 7½

1) Noteering van 26 Januari.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

De flauwe stemming voor Markens en Francs bleef niet zonder invloed op verschillende andere wisselkoersen. Ook Ponden werden daardoor iets gedrukt, zoodat de koers langzaam achteruitliep, slot ca. 11.75½. Parijs hield zich na de sterke daling van Maandag aanvankelijk goed op peil, maar in het laatst der week zakte de koers plotseling weer sterk in. De schommelingen van België waren meestal grooter en herhaaldelijk traden sterke afwijkingen tegenover Parijs in. Ook de Skandinavische koersen waren zeer onzeker. Vooral Kopenhagen liep sterk op en neer, maar ook Christiania was aan sterke schommelingen onderworpen. Alleen Stockholm was meer stationnair, hoewel de stemming toch eveneens flauw was. Uitzonderingen op de algemeene flauwe stemming maakten alleen Dollars en Zwitsersche franken. Dollars liepen op tot 2.53½ en Zwitserland verbeterde van 47.07½ tot 47.22½.

30 Januari 1923.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Parijs *)	Berlijn *)	Weenen *)	Brussel **)	New York **)
22 Jan. 1923..	11.77½	16.20	0.0114	0.0036	14.53	2.53½
23 „ 1923..	11.79	16.47½	0.0127½	0.0035	14.57½	2.52½
24 „ 1923..	11.78½	16.35	0.0118½	0.0034½	14.64	2.52½
25 „ 1923..	11.78½	16.35	0.0118½	0.0035	14.96	2.53½
26 „ 1923	11.77½	16.20	0.011	0.0035	14.65	2.53½
27 „ 1923	11.76½	16.—	0.0094½	0.0035	—	—
Laagste d. w. 1)	11.75½	15.97½	0.0090	0.0033	14.30	2.52½
Hoogste „ „ 1)	11.79½	16.42½	0.0127½	0.0037½	15.—	2.53½
20 Jan. 1923..	11.78½	16.65	0.01375	0.0049	15.27½	2.52 3/4
13 „ 1923..	11.80½	17.65	0.0245	0.00365	16.11 3/4	2.52½ 3/4
Muntpariteit..	12.10	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Noteering van 19 Januari. 3) Idem van 12 Januari.

Data	Stock- holm *)	Kopen- hagen *)	Chris- tiana *)	Zwitser- land *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
22 Jan. 1923	68.—	48.40	47.25	47.15	39.42½	97½-98½
23 „ 1923	67.95	48.—	47.25	47.25	39.55	97½-98½
24 „ 1923	67.95	49.40	47.—	47.25	39.65	97½-98½
25 „ 1923	67.85	49.65	47.20	47.30	39.85	97½-98½
26 „ 1923	67.85	49.75	47.60	47.30	39.75	97½-98½
27 „ 1923	67.85	49.70	47.65	47.22½	39.80	97½
H'ste d. w. 1)	67.65	47.50	46.60	47.07½	39.40	97½
L'ste „ „ 1)	68.10	50.—	48.—	47.40	39.95	98½
20 Jan. 1923	68.—	49.—	47.20	47.20	39.35	97½-98½
13 „ 1923	67.85	50.50	47.—	47.75	39.60	97½
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £.)	Zicht Parijs (in cl. p. frs.)	Zicht Berlijn (in ct. p. Mrk.)	Zicht Amsterd. (in cl. p. gld.)
27 Januari 1923	4.64.37	6 32	0.00 85/100	39.50
Laagste d. week	4.64.20	6.32	0.00 85/100	39.50
Hoogste „ „	4.66.12	6.51	0.00 88/100	39.55
20 Januari 1923	4.66.25	6.51	0.00 81/100	39.57
13 „ 1923	4.67.62	6.92	0.00 93/100	39.60
Muntpariteit	4.86.67	19.30	23.81½	40 3/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	13 Jan. 1923	20 Jan. 1923	22/27 Januari '23 Laagste Hoogste	27 Jan. 1923
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 7/16	97 7/16	97 7/16	97 7/16
*B. Aires 1)	d. p. \$	44 1/16	43 5/8	43 5/8	43 5/8
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/4 3/16	1/4 3/8	1/4 11/16	1/5 1/4
Hongkong ...	id. p. \$	2/3 1/16	2/3 3/8	2/3 3/8	2/3 3/16
Lissabon ...	d. per Mil.	2 18/32	2 5/16	2 1/8	2 3/8
Madrid ...	Peset. p. £	29.73½	29.85½	29.45	29.88
*Montevideo 1)	d. per \$	44 1/8	43 3/4	43	43 3/4
Montreal ...	\$ per £	4.71	4.71 1/8	4.68	4.72
*R.d. Janeiro	d. per Mil.	5 7/8	5 7/8	5 13/16	6 1/16
Rome ...	Lires p. £	94 1/16	97 1/8	96 3/4	98 7/8
Shanghai ...	Sh. p. tael	3/0 9/8	3/1 1/8	3/1 1/8	3/1 1/8
Singapore ..	id. p. \$.	2/4 5/32	2/4 5/32	2/4 1/8	2/4 7/32
*Valparaiso ..	peso p. £	35.00	36.30	36.00	37.00
Yokohama ..	Sh. p. yen	2/1	2/1 1/16	2/0 15/16	2/1 5/32

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert.

NOTEERING VAN ZILVER.

	Noteering te Londen	Noteering te N. York	Noteering te Londen	Noteering te N. York
27 Jan. 1923	32 1/16	66	28 Jan. 1922	35 1/8
20 „ 1923	32 1/16	65 7/8	29 Jan. 1921	36 3/4
13 „ 1923	31 7/8	65 1/8	20 Juli 1914	24 15/16

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 29 Januari 1923.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	{ H.-bk. f 84.138.873,59 B.-bk. „ 35.981.514,75 Ag.sch. „ 62.546.547,40	f 182.666.935,74
Papier o. h. Buitentl. in disconto	—	—
Idem eigen portef.	f 78.052.134,—	—
Af: Verkoct maar voor de bk. nog niet afgel.	—	78.052.134.—
Beleeningen	{ H.-bk. f 20.836.011,66 incl. vrsch. B.-bk. „ 7.222.932,42 in rek.-crt. Ag.sch. „ 88.921.669,86 op onderp. f 116.980.613,94	—
Op Effecten	f 113.636.100,93	—
Op Goederen en Spec.	3.344.513 01	116.980.613,94
Voorschotten a. h. Rijk	—	13.880.337,88
Munt en Muntmateriaal	—	—
Munt, Goud	f 56.239.410,—	—
Muntmat., Goud	525.550.137,91	—
	f 581.789.547,91	—
Munt, Zilver, enz.	8.039.367,68	—
Muntmat., Zilver	—	589.828.915,59
Effecten	—	—
Bel. v. h. Res. fonds.	f 5.659.646,93	—
id. van 1/8 v. h. kapit.	3.978.059,87	9.637.706,80
Geb. en Meub. der Bank	—	4.522.000,—
Diverse rekeningen	—	20.662.284,35
	—	f 1.016.230.928,30
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	—
Reservefonds	5.660.599,75	—
Bijzondere reserve	1.675.581,33	—
Bankbiljetten in omloop	947.421.760,—	—
Bankassigtiën in omloop	931.111,81	—
Rek.-Cour. } Het Rijk f —	—	—
saldo's: } Anderen „ 25.512.763,16	25.512.763,16	—
Diverse rekeningen	15.029.112,25	—
	—	f 1.016.230.928,30
Beschikbaar metaalsaldo	f 394.360.201,31	—
Op de basis van 1/8 metaaldekking	199.587.073,32	—
Minder bedragen aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is..	1.971.801,005,—	—

NED. BANK 29 Januari 1923 (vervolg).
Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bank- biljetten	Andere opeeschbare schulden
29 Jan. 1923.....	581.790	8.039	947.422	26.444
22 „ 1923.....	581.790	8.131	957.050	42.789
15 „ 1923.....	581.790	7.172	980.349	40.271
8 „ 1923.....	581.790	8.186	994.603	31.452
2 „ 1923.....	581.790	8.731	1.012.087	37.445
30 Jan. 1921..	605.969	7.104	1.016.538	32.721
31 „ 1922.....	636.141	22.456	1.072.109	70.361
25 Juli 1914..	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag disconto's	Hieraan Schatkist- promessen rechtstreeks	Belee- ningen	Beschik- baar Metaal- saldo	Dek- kings- percen- tage
29 Jan. 1923	182.667	34.000	116.981	394.360	60
22 „ 1923	212.734	61.000	119.487	389.257	59
15 „ 1923	226.123	71.000	119.320	384.141	58
8 „ 1923	232.097	67.000	118.607	384.765	57
2 „ 1923	244.409	81.000	133.983	379.918	56
30 Jan. 1922	217.536	57.000	142.177	402.481	58
31 Jan. 1921	206.121	77.000	238.656	429.308	58
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van $\frac{2}{3}$ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstanden op:

	22 Jan. 1923	29 Jan. 1923
Aan schatkistpromessen..	f503.300.000,—	f453.900.000,—
waarv. direct bij Ned. Bk.	„ 61.000.000,—	„ 34.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	„ 208.249.000,—	„ 208.103.000,—
Aan zilverbons	„ 29.840.550,—	„ 29.601.523,—

Onder de vlottende schuld is begrepen:
Voorsch. aan de Koloniën „ 343.761.000,— „ 348.605.000,—
Voorschot aan Gemeenten }
voor door Rijk voor hen } 30 Nov. 1922 31 Dec. 1922
te heffen Ink. belasting } „ 92.127.290,— „ 97.769.073,47

	22 Jan. 1923	29 Jan. 1923
Tegood v.d. Postch. & G. dst	„ 81.718.237,—	„ 81.718.237,—

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bank- biljetten	Andere opeeschb. schulden	Beschikb. metaal- saldo
20 Jan. 1923	214.000		261.500	104.000	140.900
13 „ 1923	215.000		267.000	103.000	141.000
6 „ 1923	214.250		266.000	106.000	139.850
16 Dec. 1922	152.691	56.610	264.671	110.463	135.015
9 „ 1922	155.240	56.442	267.796	112.120	136.467
2 „ 1922	153.262	56.270	263.728	143.352	128.883
21 Jan. 1922	143.967	31.418	278.156	75.409	105.242
22 Jan. 1921	225.492	9.923	353.907	108.885	143.049
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Belee- ningen	Voor- schotten aan het Gouv. nem.	Diverse reke- ningen ¹⁾	Dek- kings- percen- tage
20 Jan. 1923		166.900		11.600	***	59
13 „ 1922		170.700		10.800	***	58
6 „ 1922		171.000		11.400 ³⁾	***	57
16 Dec. 1922	37.386	26.057	103.551	—	24.740	56
9 „ 1922	37.501	26.312	105.339	—	24.661	55
2 „ 1922	35.477	24.533	105.781	28.798	28.397	51
21 Jan. 1922	36.274	16.183	112.058	20.666	7.965	50
22 Jan. 1921	32.414	24.720	133.912	4.572	47.129	50
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44

¹⁾ Sluippost activa. ²⁾ Basis $\frac{2}{3}$ metaaldekking. ³⁾ Creditealdo.

DE SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeeschb. schulden	Disconto's	Div. reke- ningen ¹⁾
23 Dec. 1922....	1.214	1.755	783	1.254	593
16 „ 1922.....	1.214	1.773	749	1.231	557
9 „ 1922.....	1.214	1.860	709	1.229	538
31 Dec. 1921...	1.477	2.193	860	1.146	1.126
25 Juli 1914...	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluippost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
24 Jan. 1923	127.489	120.799	280.834	27.000	237.713
17 „ 1923	127.491	121.236	284.928	27.000	242.104
10 „ 1923	127.486	122.455	289.737	27.000	247.201
3 „ 1923	127.493	124.053	295.414	27.000	253.013
25 Jan. 1922	128.447	122.206	305.004	28.500	267.482
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek- kings- perc. 1)
24 Jan. '23	53.445	65.238	11.372	114.431	25.141	19,98
17 „ '23	72.110	65.232	10.408	133.602	24.705	17,15
10 „ '23	65.671	65.173	13.574	122.737	23.481	17,22
3 Dec. '23	99.658	94.204	12.917	144.862	21.850	13,87
25 Jan. '22	45.079	83.667	14.524	120.929	24.691	18,23
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{3}{8}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in miljoenen Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassen- scheine	Circulatie	Dek- kings- perc. 1)
15 Jan. '23	1.074	1.005	337.453	1.437.780	24
6 „ '23	1.074	1.005	291.225	1.336.501	22
30 Dec. '22	1.074	1.005	238.481	1.280.095	19
23 „ '22	1.073	1.005	241.076	1.136.910	21
15 Jan. '22	1.007	995	3.940	112.594	4
23 Juli '14	1.691	1.357	65	1.891	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data als boven.	Wissels			Rek. Crt.	Darlehens- kassenscheine	
	Totaal	Handels- wissels	Schatkist- papier		Totaal uitgegeven	In kas bij de Rijksbank
	1.648.456	470.764	1.777.692	526.917	350.900	337.400
	1.532.082	435.610	1.096.472	459.693	304.900	291.200
	1.606.699	422.235	1.184.464	530.526	252.000	238.500
	1.364.719	393.148	971.571	435.122	254.700	241.100
	124.609	1.763	122.846	22.136	12.099	3.836
	751	751	—	944	—	—

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. voorsch. ald. Staat
25 Jan. '23	5.535.298	1.864.345	290.169	598.974	23.100.000
18 „ '23	5.535.180	1.864.345	289.901	599.252	23.100.000
11 „ '23	5.535.062	1.864.345	289.706	599.945	23.300.000
26 Jan. '22	5.524.723	1.948.367	280.498	624.247	23.000.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge- stelde Wissels	Belee- ning	Bankbil- jetten	Rek. Crt. Parti- culieren	Rek. Crt. Staat
	2.661.581	27.639	2.054.711	36.780.408	2.160.039	47.559
	2.659.201	27.700	2.100.648	37.081.400	2.237.976	23.855
	2.676.627	27.949	2.152.231	37.387.727	2.222.045	68.657
	2.392.169	54.271	2.271.561	36.432.844	2.371.750	20.013
	1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitnl. saldo	Belee- ning aan buitnl. voorder.	Belee- ning van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu- latie	Rek. Crt. partie.
25 Jan. '23	343.458	84.653	480.000	761.671	6.779.618	220.050
18 „ '23	343.480	84.653	480.000	767.355	6.758.498	134.297
11 „ '23	343.298	***	***	778.625	6.778.856	128.986
26 Jan. '22	326.467	84.653	480.000	558.688	6.301.911	194.558

**VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.
FEDERAL RESERVE BANKS.**

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circu- latie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
10 Jan. '23	3.032.705	2.238.067	—	124.509	2.312.674
3 " '23	3.049.451	2.226.821	—	113.442	2.411.058
27 Dec. '22	3.040.439	2.257.035	—	108.398	2.464.121
11 Jan. '22	2.895.589	2.011.441	—	145.105	2.293.799

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings- perc. 1)	Algem. Dek- kings- perc. 2)
10 Jan. '23	737.809	2.019.876	107.465	70,6	73,6
3 " '23	882.827	2.024.773	107.450	68,7	71,3
27 Dec. '22	867.178	1.900.255	107.256	69,6	72,1
11 Jan. '22	1.074.248	1.776.907	103.204	71,1	74,7

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden; F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

**PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET
FED. RES. STELSEL.**

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarom time deposits
3 Jan. '23	783	11.590.254	1.457.931	15.626.931	3.748.208
27 Dec. '22	782	11.328.977	1.393.755	15.435.100	3.708.466
20 " '22	782	11.281.559	1.384.597	15.384.732	3.687.168
4 Jan. '22	808	11.205.769	1.314.021	13.684	3.011.212

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 29 Januari 1923.

Het valt niet te ontkennen, dat, na de eerste onrust, gewekt door de voorvallen in het Ruhrgebied, een zekere kalmte op de internationale beurzen weder naar voren is gekomen. Hoewel men de naaste toekomst nog lang niet rooskleurig inzielt, is men toch tot de conclusie gekomen, dat schokkende gebeurtenissen, uit internationaal-politiek of economisch oogpunt beschouwd, zich vermoedelijk niet zullen voordoen. Wel is men er zich volkomen van bewust, dat voor de direct betrokken landen, t. w. Duitsland, Frankrijk en België de gevolgen van het militair optreden der twee laatstgenoemde wel eens ernstiger zouden kunnen worden, dan aanvankelijk was gedacht. Met den passieven tegenstand, dien Duitsland thans aan den dag legt, had men geen rekening gehouden, vermoedelijk ook in Duitsland zelf niet. Te ontkennen valt niet, dat door dezen tegenstand de Deutsche Republik ook zichzelf een mes in het lichaam zet, dat nog wel eens zeer ernstige wonden zou kunnen veroorzaken. In politiek en in economisch opzicht. Waar wij ons hier ter plaatse alleen met de economische gevolgen hebben bezig te houden, dienen wij te wijzen op de thans reeds merkbare resultaten. In de allereerste plaats is het natuurlijk weder het Deutsche betaalmiddel geweest, dat de funeste gevolgen van de ontreding in het Ruhrgebied heeft ondervonden. Niet alleen zijn de vermindering der steenkool-productie gedurende de jongste veertien dagen en de geweldige transport-moeilijkheden oorzaak geweest van een prijsstijging van verschillende artikelen, die een grooter biljetten-circulatie noodig hebben gemaakt en een overeenkomstige daling van de waarde van de Mark te voorschijn hebben geroepen, de hoogst onzekere toekomst van het Ruhrgebied, één der rijkste gebieden van Duitsland, heeft een algemeene depressie bij de bevolking veroorzaakt, die zich manifesteerde in een hernieuwde „vlucht voor de Mark“. Buitenlandsche deviezen zijn aan de Deutsche beurzen sprongsgewijze omhoog gegaan zonder dat — en dit is wel het typeerende — groote omzetten plaats hebben gevonden. Het is geen speculatie geweest, die den vreemden valuta's hun hoog niveau heeft bezorgd, doch het was het wantrouwen, dat in alle lagen der bevolking ten aanzien van het eigen betaalmiddel groeide, nu het te voorzien is, dat Duitsland voorloepig nog geïsoleerd voor eigen behoeften en voor die van de vroegere vijanden zal hebben op te komen. Hand aan hand hiermede ging natuurlijk een

stijging van de effectenkoersen, een beweging, die nooit gekende vormen heeft aangenomen. Prijsverheffingen op één dag van 10.000 tot 20.000 procenten zijn gedurende de afgelopen week voorgekomen. De beurshandel nam op sommige dagen geheel den vorm van een paniek aan, een hausse-paniek. Duidelijk demonstreerde zich ook in deze beweging de Deutsche opvatting, dat de bezetting van het Ruhrgebied slechts van tijdelijken aard zal zijn; westelijke montaanwaarden toch waren niet uitgesloten van de geweldige verheffing van het prijsniveau. Wel eigenaardig is, dat nu reeds zoo spoedig is gebleken, hoe waardeloos de verhoging van het Reichsbank-disconto tot 12 pCt. is geweest; er zal wel niemand in geheel Duitsland te vinden zijn geweest, die zich door dit hoge percentage van het opnemen van crediet op effecten heeft laten afhouden. Ook in dit opzicht worden de toestanden met den dag „Oostenrijkscher“; te Weenen kostte geld op prolongatie in de tijden van de heftigste speculatie ten minste 1 pCt. per week en toch werd aan den handel in en de stijging van fondsen hierdoor geen enkele rem aangelegd.

Te Parijs heeft de ontwikkeling der gebeurtenissen een totaal tegengestelde uitwerking gehad. Merkwaardigerwijze is de daling van den franc slechts in een rijzing van enkele waarden tot uitdrukking gekomen; over het algemeen was de stemming niet zeer geanimeerd. Een vaste lijn is echter niet te ontdekken geweest; de tendens sloot zich nauw aan bij de berichten uit het Ruhrgebied, waarbij men ter beurse klaarblijkelijk over zeer betrouwbare inlichtingen beschikte. Toch gaf de grondtoon blijk van vertrouwen in het definitieve resultaat. Eenige teleurstelling heeft de aanvraag der Regeering voor een crediet van 45 miljoen francs ter dekking van de kosten der occupatie van het Ruhrgebied voor de maanden Januari en Februari wel gewekt, doch ter beurse paste men al spoedig de redeneering toe, dat de „cost“ voor de „baet“ uitgaat.

Aan het einde der berichtperiode heeft nog een andere factor een storenden invloed uitgeoefend. Het is thans wel duidelijk geworden, dat de conferentie van Lausanne niet den vurig gehoopten voorloopigen vrede in het nabije Oosten zal kunnen brengen, en ook in dit opzicht heerschte derhalve onzekerheid. Vooral de problemen ten aanzien van Europeesche landen-groeperingen hebben de beurs te Parijs bezig gehouden; afgewacht dient b.v. te worden, welke houding Rusland ten aanzien van Turkije en van Frankrijk zal aannemen. Het is begrijpelijk, dat onder deze omstandigheden, waarbij vrijwel geen enkele oplossing van de kwesties, die het levensbelang van Frankrijk raken, met eenigen schijn van mogelijkheid kan worden geconstueerd, de beurs te Parijs over het algemeen stil is gebleven. Sterke verkoopdrang was niet op te merken; aan den anderen kant vergenoegt men zich ermee, de ontwikkeling van de naaste toekomst gade te slaan.

De markt te Londen was veel rustiger dan men, in verband met de stemming op de continentale beurzen had kunnen verwachten. Aan de Theems, zoo ook aan de Seine volgde men echter de tactiek der eigen Regeering, zooals men het te Berlijn eveneens heeft gedaan. Waar deze tactiek zich tot nu toe heeft gemanifesteerd in een kalm afwachten, zonder tot eenig daadwerkelijk ingrijpen of tot eenige wijziging in de tot dusverre gevolgde politiek over te gaan (ook niet ten aanzien van een terugtrekken der Engelsche bezettingstroepen aan den Rijn) bestond er voor de City geen reden van houding te veranderen. Bovendien was de geldmarkt voortdurend ruim en bleef de vraag naar „gilt-edged“-fondsen onveranderd aanhouden, hetgeen een stimulerende werking op de rest van de markt heeft uitgeoefend. Groote omzetten waren hiervan wel niet het gevolg, doch een vaste tendens kon de overhand behouden. De reeds in het vorig overzicht te dezer plaatse gereleveerde cijfers van den Britschen buitenlandshandel over het jaar 1922 werden ter beurse gunstig gecommentarieerd, o.a. door te wijzen op den zeer grooten vooruitgang, die in het gewicht der verhandelde goederen te constateeren is. Deze omstandigheid, gevoegd bij de zeer vaste houding van den sterlingkoers doet de beurs de toekomst hoopvol tegemoet zien, al ontveinst men zich dan ook niet, dat nog groote moeilijkheden overwonnen moeten worden.

Er is wel geen enkele beurs geweest, die zoo neutraal tegenover de gebeurtenissen in Europa heeft gestaan, als die van New York. Ondanks den aandrang, die van verschillende politieke leiders (o. a. Senator Borah) is uitgegaan om in te grijpen in de verwickelingen van Europa, heeft zich het Amerikaanse publiek in dit opzicht nog vrij koel gehouden. De aandacht is gedurende de afgelopen week grotendeels gericht geweest op binnenlandsche aan-

gelegenheden; met name heeft het verloop van de onderhandelingen tusschen mijneigenaars en mijnwerkers in de voornaamste mijndistricten van de Unie (Illinois, Iowa en Indiana) de aandacht volkomen geabsorbeerd. Nadat deze onderhandelingen tot overeenstemming hadden geleid, waarbij de bestaande loonovereenkomst voor een jaar wordt verlengd, heeft Wallstreet hierop met een opgewekte houding gereageerd, omdat thans de kans op een mijnwerkersstaking wel uitermate gering is geworden. Ook zijn de berichten uit de overige takken van industrie nog steeds van dien aard, dat voorloopig met geen tegenspoed rekening gehouden behoeft te worden; zelfs is er een stijging van verkoopprijzen te constateeren, die de groote productie zeer winstgevend moet maken.

Te onzent is de markt als geheel gebukt gegaan onder de gebeurtenissen in het Ruhrgebied, zonder dat het nochtans tot groote algemeene realisaties is gekomen. Tot de Staatsfondsenmarkt kon de ongeanimeerde stemming zelfs in het geheel niet doordringen, hoewel ook hier de koersen iets in reactie waren. Dit was echter het gevolg van winstnemingen op de obligaties der nieuwe Nederlandse Staatslening en had met de voorvallen op internationaal-politiek gebied niets gemeen.

	22 Jan.	26 Jan.	29 Jan.	Rijzing of daling.
6 % Nederland 1922	99	98 ⁷ / ₁₆	98 ¹ / ₈	— ⁷ / ₈
5 % " " 1918	89 ¹ / ₁₆	88 ⁷ / ₈	88 ¹ / ₂	— ⁹ / ₁₆
4 ¹ / ₂ % " " 1916	88	88	87 ¹³ / ₁₆	— ⁵ / ₁₆
4 % " " 1916	81 ⁵ / ₈	81 ¹ / ₄	80 ³ / ₈	— ³ / ₄
3 ¹ / ₂ % " "	72 ³ / ₄	77 ¹ / ₁₆	73 ¹ / ₁₆	+ ⁵ / ₁₆
3 % " "	61 ³ / ₄	62	62	+ ¹ / ₄
2 ¹ / ₂ % Cert. N. W. S.	52 ⁹ / ₁₆	53	53	+ ⁷ / ₁₆
7 % Oost-Indië 1921	102 ¹ / ₁₆	102	102	— ¹ / ₁₆
6 % " " 1919	96 ³ / ₁₆	96	95 ¹³ / ₁₆	— ³ / ₈
5 % " " 1915	93 ³ / ₈	93 ³ / ₈	93 ³ / ₈	+ ¹ / ₄
4 % Oostenr. Kronenrente ..	1 ³ / ₈	—	—	—
5 % Rusland 1906	3 ¹ / ₁₆	3 ³ / ₈	3	— ⁵ / ₁₆
4 % Rusl. bij Hope & Co. ..	3 ¹ / ₁₆	3 ¹ / ₄	—	+ ⁷ / ₁₆
4 % Japan 1899	69	—	—	—
5 % Brazilië 1895	48 ¹ / ₈	—	—	—
8 % San Paulo 1921	93 ³ / ₄	93 ³ / ₈	93 ¹ / ₂	— ¹ / ₄
6 % Amsterdam 1920	100 ³ / ₄	100 ³ / ₄	—	—
7 % Rotterdam 1920	102 ³ / ₄	102 ³ / ₄	102	— ¹ / ₄

Zoals reeds gezegd heeft de aandelenmarkt wel eenigszins onder de voorvallen aan onze Oostenlijke grenzen geleden. Het sterkst kwam dit tot uiting in de *levendigheid van den handel*, niet zoozeer in een heftige *koersdaling*. Hoewel deze voor sommige fondsen en groepen van fondsen ook wel geregistreerd kan worden, moet de oorzaak dan toch meestal in intrinsieke factoren worden gezocht. Zoo werkte b. v. de lagere notering voor rubber op de markt voor het ruwe product er toe mede, de betrokken fondsen aan onze beurs eenigermate te doen dalen. Niet alleen gingen houders tot verkoop over, ook de vraag verminderde, nu bleek, dat voorloopig de kans op een nieuwe sensationele verheffing van den rubberprijs niet al te groot mag worden geacht.

Ook Petroleumwaarden waren in ongeanimeerde stemming. Onder aanvoering ditmaal van Roemeensche petroleumwaarden onderging de geheele afdeling een vrij omvangrijke daling, waarbij zich aandelen Koninklijke Petroleum Mij. aansloten. De reactie voor Roemeensche waarden stond in verband met de berichten uit Roemenië, volgens welke de Regeering wellicht opnieuw in de resultaten der ondernemingen zal ingrijpen. Het hoofdfonds is al sinds langen tijd gedrukt; het jongste adres van de directie der K.P.M. tot den Minister van Koloniën aangaande de Indische belasting-politiek heeft hierin geen verandering kunnen brengen.

Cultuurwaarden bleven zeer stil en bijna veronachtzaamd. Daarentegen trokken verschillende industriële fondsen sterk de aandacht, o. a. aandelen Gouda Kaarsen door een sensationele daling, die te meer opviel, nadat in de laatste weken een niet minder opzienbarende rijzing had plaats gevonden. Het fonds heeft evenwel een zeer beperkte markt en leent zich goed tot manipulatie. Over het algemeen echter was de geheele afdeling voor binnenlandsche industriële fondsen ongeanimeerd, in verband met de scherpe daling van de mark, die den Duitschen industrieelen een nieuwe export-premie verschaft.

Tabaks-aandelen bleven kalm met een vasten grondtoon.

	22 Jan.	26 Jan.	29 Jan.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	122	122 ³ / ₄	123 ³ / ₄	+ 1 ³ / ₄
Incasso Bank	95	—	94	— 1
Koloniale Bank	135 ¹ / ₈	136 ¹ / ₄	134 ¹ / ₄	— ⁷ / ₈

	22 Jan.	26 Jan.	29 Jan.	Rijzing of daling.
Ned. Handel-Mij. cert.v.aand.	133 ³ / ₄	133 ³ / ₈	132 ³ / ₄	— 1
Rotterd. Bankvereniging...	91	—	91	—
Amst. Superfosfaatfabriek..	41 ¹ / ₂	40	—	— 1 ¹ / ₂
Van Berkel's Patent	34 ³ / ₄	—	34	— ¹ / ₂
Gouda Kaarsen	107	97	95 ³ / ₄	— 11 ¹ / ₄
Holl. Draad- en Kabelfabriek	85	—	78 ³ / ₈	— 6 ¹ / ₈
Jurgens' Ver. Fabr. gew.aand.	49 ³ / ₄	50	48 ³ / ₄	— 1
" " " pr. aand.	60	65	60 ³ / ₄	+ ¹ / ₂
Leerdam Glasfabrieken	41 ³ / ₄	40	40 ¹ / ₄	— 1 ¹ / ₄
Philips' Gloeilampenfabriek	242 ³ / ₄	229 ¹ / ₂	225	— 17 ³ / ₄
Vereenigde Blikfabrieken...	90 ¹ / ₄	—	—	—
Vereen. Chemische Fabrieken	43	—	—	—
Compania Mercantil Argent.	18	19 ³ / ₄	18	—
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	152 ³ / ₄	153 ¹ / ₂	150 ¹ / ₂	— 1 ³ / ₄
Handelsver. Amsterdam	375 ¹ / ₂	383	374 ³ / ₄	— 1
Handelsverg. Reis & Co.	29	30	—	+ 1
Int. Crediet- en Handelsverg.				
Rotterdam	165	163 ¹ / ₂	163	— 2
Linde Teves & Stokvis	76 ¹ / ₂	73	72 ³ / ₄	— 3 ³ / ₄
Tels & Co's Handel-Mij.	6 ³ / ₈	—	6	— ³ / ₈
Redjang Lebong Mijnb.-Mij.	102 ³ / ₄	100 ³ / ₄	100	— 2 ³ / ₄
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	118 ³ / ₄	115 ³ / ₄	106 ¹ / ₄	— 12 ¹ / ₂
Kon. Petroleum-Mij.	375 ³ / ₈	376 ¹ / ₄	360 ¹ / ₂	— 15 ¹ / ₈
Orion Petroleum-Mij.				
Afgest. Aand.	33 ¹ / ₂	30	26 ¹ / ₈	— 7 ³ / ₈
Steaua Romana Petroleum				
Mij. ... Afgest. Aand.	28	—	—	—
Amsterdam-Rubber-Mij.	147 ¹ / ₈	147	142 ¹ / ₈	— 5 ³ / ₈
Nederl.-Rubber-Mij.	72 ³ / ₄	70	65	— 7 ³ / ₄
Oost-Java-Rubber-Mij.	210 ³ / ₄	209	201	— 9 ³ / ₄
Deli-Batavia Tabak Mij.	276 ¹ / ₄	274 ¹ / ₄	270	— 6 ¹ / ₄
Deli-Maatschappij	256 ¹ / ₈	254	245 ³ / ₄	— 10 ³ / ₈
Senembah-Maatschappij ...	341	329 ³ / ₄	321 ¹ / ₂	— 19 ¹ / ₂

Voor Scheepvaartwaarden bestond niet zooveel belangstelling als gedurende enkele weken reeds het geval is geweest. Het publiek realiseert, dat ondanks de grooter levendigheid in het handelsverkeer, evenredige winsten nog niet worden gemaakt.

	22 Jan.	26 Jan.	29 Jan.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	124 ³ / ₄	127 ¹ / ₂	122 ¹ / ₂	— 2
" " „gem.eig.	110	111 ¹ / ₂	106	— 4
Hollandsche Stoomboot-Mij.	38	40	37 ¹ / ₂	— ¹ / ₂
Java-China-Japan-Lijn	81 ¹ / ₂	83	81	— ¹ / ₂
Kon. Hollandsche Lloyd ...	14 ³ / ₄	15 ¹ / ₂	14 ³ / ₈	— ⁵ / ₈
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	76	75 ¹ / ₂	67	— 9
Konink. Paketvaart-Mij.	100 ¹ / ₂	102 ¹ / ₄	102 ¹ / ₄	+ 1 ¹ / ₄
Maatschappij Zeevaart	77	—	—	—
Nederl. Scheepvaart-Unie ...	106 ¹ / ₂	107 ³ / ₄	104 ³ / ₄	— 1 ³ / ₄
Nievelt Goudriaan	109	110 ³ / ₄	105 ¹ / ₂	— 3 ³ / ₄
Rotterdamsche Lloyd	123 ¹ / ₂	129	122 ³ / ₄	— ³ / ₄
Stoomv.-Mij. „Nederland” ...	138	139	134	— 4
" " „Noordzee” ...	42 ¹ / ₂	41 ¹ / ₄	41	— 1 ¹ / ₂

De Amerikaansche afdeling was als gewoonlijk stil; de koersen ondergingen niet veel verandering.

	22 Jan.	26 Jan.	29 Jan.	Rijzing of daling.
Americ. Smelting & Refining	55 ³ / ₄	55 ³ / ₄	—	—
Anaconda Copper	96	97 ¹ / ₁₆	97 ¹ / ₁₆	+ 1 ¹ / ₁₆
Studebaker Corp.	118 ³ / ₄	117 ⁷ / ₈	117 ¹ / ₂	— 1 ¹ / ₄
Un. States Steel Corp.	107	107 ³ / ₄	107 ⁷ / ₈	+ ⁷ / ₈
Achison Topeka	105 ¹ / ₈	—	104 ¹ / ₂	— ⁵ / ₈
Erie	11 ⁹ / ₁₆	—	11 ¹ / ₂	— ³ / ₁₆
Southern Pacific	91 ³ / ₄	93 ¹ / ₂	93 ¹ / ₂	+ 1 ³ / ₄
Union Pacific	141	141 ¹ / ₈	141 ¹ / ₄	+ ¹ / ₄
Int. Merc. Marine orig. gew.	11 ¹ / ₈	10 ⁹ / ₁₆	10 ¹ / ₈	— 1
" " " " pref.	45 ¹ / ₄	42	41 ¹ / ₂	— 3 ³ / ₄

De geldmarkt bleef op één niveau; prolongatie doorgaans ³/₈ pCt.

GOEDERENHANDEL. GRANEN.

29 Januari 1923.

Ook deze week bleven de Europeesche graanmarkten stil. De onzekere toestand in de internationale politiek en de nog steeds voortdurende koersdaling van franken en marken hielden de zaken tegen, terwijl bovendien, wat tarwe betreft, de statistische positie koopers steeds meer aanleiding geeft om zich met inkoop niet te haasten, doch met de mogelijkheid van lagere prijzen rekening te houden. Verschepingen waren zeer groot, daar Noord-Amerika weder meer dan een miljoen quarters naar Europa ter verlading bracht, Argentinië en Australië hun

hoeveelheid weder belangrijk vermeerderden en Britsch-Indië zich ditmaal als belangrijk tarwe-exporteur deed gelden. De aanvoeren van nieuwe tarwe in de Argentijnsche havens schijnen nu goed op gang te komen en ondanks de finke verschepingen is de zichtbare voorraad daar nog met 20.000 ton toegenomen. Het weder blijft in Argentinië gunstig voor den oogst. Ook in de Vereenigde Staten zijn de aanvoeren ruim en de zichtbare voorraad, die reeds den omvang van het vorige jaar heeft bereikt, vermeerderd nog steeds, terwijl hij in dezen tijd van 1922 reeds in omvang afnam. Daarbij is in Canada de zichtbare voorraad zeer groot. Vooral Canadeesche en Plata-tarwe worden dringend aangeboden en aan de Europeesche markten brokkelde de tarweprijs dan ook in den loop der week vrij geregeld af. Slechts Italië geeft nog steeds blijk van levendige belangstelling voor overzeesche tarwe en het Italiaansche aandeel in de verschepingen dezer week was het grootste van alle Europeesche landen. In Engeland werd weinig gekocht, daar de molenaars blijkbaar goede voorraden hebben en voldoende in koop om het verloop der markt rustig af te zien. Duitschland schijnt wel tarwe-inkopen te Londen hebben gedaan, doch ook hoort men van den verkoop in Engeland van naar Deutsche havens stoomende partijen. Ziet het er dus nog steeds naar uit, dat er in de eerstvolgende maanden volop tarwe voor de behoefte der invoerlanden te krijgen zal zijn, ook voor de toekomst is eenige verbetering te constateren van de enkele gevaren, die daar dreigden. In het Zuid-Westen der Vereenigde Staten, waar immers voortdurende droogte de wintertarwe in gevaar brengt, is weder regen gevallen, die weliswaar nog niet als voldoende wordt beschouwd, en die zich ook niet over het geheele droogte-gebied heeft uitgebreid, doch de hoop op herstel toch levendig houdt. Daarbij blijven uit Britsch-Indië de berichten zeer rooskleurig en zijn ook de Europeesche vooruitzichten niet ongunstiger geworden. Engeland en Frankrijk blijven een goeden stand van het gewas melden en ook in Centraal-Europa schijnt vooral de rogge er over het algemeen toch goed voor te staan. Wel klaagt men in sommige streken over gebrek aan sneeuwbekleding, zoodat invallende koude gevaarlijk zou kunnen worden. Dit is trouwens in de Vereenigde Staten het geval.

Ondanks de verschillende op prijsdaling wijzende factoren bleven ook deze week weder de markten in Noord- en Zuid-Amerika merkwaardig stabiel. Buenos Aires en Rosario verloren wel in het eerste deel der week 15 à 20 centavos per 100 Kgr. in prijs, doch sluiten gedeeltelijk onveranderd, gedeeltelijk iets hooger dan op 20 Januari, ondanks groote aanvoeren en vermeerdering van den voorraad, in de havens. Chicago was slauw op 22 Januari en de prijs daalde dien dag voor den Mei-termijn $2\frac{1}{2}$, voor Juli $1\frac{1}{4}$ dollarcent per 60 lbs. Daarna trad een herstel in, dat weliswaar de laatste dagen grootendeels verloren ging, doch op 29 Januari was de prijs op $116\frac{1}{4}$ en $111\frac{1}{2}$ cent

toch nog $\frac{1}{4}$ cent hooger dan eene week tevoren. Op dezelfde wijze bewoog zich te Chicago de roggeprijs, doch voor dit artikel, waarvan de Noord-Amerikaansche verschepingen eveneens zeer groot waren, bleef het slot op 29 Januari $\frac{1}{8}$ en $\frac{1}{2}$ cent per 56 lbs. beneden den op den 22sten belangrijk gevallen prijs. Dat rogge meer dan tarwe de gevolgen ondervindt van den ongelukkigen toestand op het Europeesche vasteland ligt trouwens voor de hand, omdat immers Duitschland daarvoor de grootste afnemer is. Vermelding verdient hierbij nog, dat Polen en Tsjecho-Slowakije rogge beschikbaar blijken te hebben voor export en die in Duitschland aan de markt brengen. Ook heeft Rusland 6000 tons rogge uitgevoerd naar Finland en het heet, dat verdere hoeveelheden zullen volgen. Het vermoeden ligt echter voor de hand, dat die uitvoer onvoldoende zal zijn om den internationalen roggeprijs van beteekenis te beïnvloeden.

Voor mais was over het algemeen de stemming beter dan voor broodgraan en ofschoon de omzet nog steeds klein blijft toont de markt door de droogte in Argentinië en afnemende Argentijnsche verschepingen nu en dan neiging tot prijsverbetering. Het schijnt, dat die droogte nu toch werkelijk aanleiding begint te worden tot gerechtvaardigde ongerustheid omtrent den Argentijnschen tarweoogst en aan de Engelsche markt was zij nu en dan aanleiding tot een levendiger stemming voor Platamais op aflading, zoodat in den loop der week meerdere ladingen Januari/Februari en Februari/Maart werden verkocht en in parcels per Mei/Juni op sommige dagen een goede omzet bereikt werd. Voor spoediger posities blijft de vraag echter slecht vooral ook wegens het zachte weder en weder kost het moeite, voor aankomende ladingen plaatsing te vinden. De afnemende verschepingen konden den kooplust voor stoomende partijen slechts weinig verbeteren, ofschoon het zich laat aanzien, dat uit Argentinië ook in de naaste toekomst geen groote hoeveelheden te verwachten zijn. Ofschoon slechts 216000 qrs. verscheept werden tegen 543000 qrs. twee weken geleden, verminderde de voorraad in de havens nog 40000 ton, zoodat de aanvoeren blijkbaar gering zijn. Bovendien werd een regeerings-schatting van slechts een miljoen quarters export-surplus gepubliceerd, die weliswaar als overdreven klein wordt beschouwd, doch toch in ieder geval verminderende verschepingen doet verwachten. Op het vaste land toonde aanvankelijk België vrij goeden kooplust, doch de hernieuwde daling van den frankenkoers belemmert nu weder de zaken. Nederland blijft voor Platamais een slechte markt en Duitschland koopt al evenmin mais. De markten in Argentinië bleven ondanks de onbevredigende Europeesche vraag naar spoedige mais, vast wegens de droogte. Van 22 tot 29 Januari kwam te Buenos Aires aan de termijnmarkt Maart van 8.65 op 9.10 pesos per 100 Kgr., Mei van 8.30 op 8.70. Rosario echter bleef voor Maart onveranderd, terwijl Mei er 15 centavos steeg, zoodat blijkbaar de meeningen over de gevolgen der

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe Febr.	Mais Febr.	Lijnzaad Febr.
27 Jan.'23	116 $\frac{1}{8}$	72 $\frac{1}{8}$	44 $\frac{1}{4}$	11,80 ¹⁾	8,85 ¹⁾	18,60 ¹⁾
20 „ '23	118 $\frac{1}{2}$	72 $\frac{1}{8}$	44 $\frac{1}{4}$	11,90 ¹⁾	8,60 ¹⁾	18,25 ¹⁾
27 Jan.'22	116 $\frac{1}{8}$	53 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{8}$	11,40	7,55	18,80
27 Jan.'21	168	67	42 $\frac{1}{8}$	17,30	9,60	14,10
27 Jan.'20	267	135 $\frac{1}{2}$	83 $\frac{1}{8}$	13,80	6,35	23,20
20 Juli '14	82	56 $\frac{1}{8}$	36 $\frac{1}{2}$	9,40	5,38	13,70

¹⁾ per Maart.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	29 Jan. 1923	22 Jan. 1923	30 Jan. 1922
Tarwe*	13,—	13,15	14,—
Rogge (No. 2 Western) ¹⁾	11,25	11,25	11,90
Mais (La Plata)	196,—	195,—	205,—
Gerst (48 lb. malting) .. ²⁾	180,—	182,—	203,—
Haver (38 lb. white cl.) .. ¹⁾	10,60	10,75	11,65
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	13,90	14,10	16,50
Lijnzaad (La Plata)..... ³⁾	438,—	440,—	430,—

¹⁾ p. 100 K.G. ²⁾ p. 2000 K.G. ³⁾ per 1960 K.G.

*) Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	21/27 Januari 1923	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. tijdvak 1921	21/27 Januari 1923	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. tijdvak 1921	1922	1921
Tarwe	17.803	82.364	43.185	—	3.129	325	85.493	43.510
Rogge	11.767	45.456	798	—	—	—	45.456	798
Boekweit.....	113	1.183	2.138	—	—	—	1.183	2.138
Mais	6.906	68.856	73.789	—	8.224	26.058	77.080	99.847
Gerst	6.336	11.185	8.408	—	3.175	920	14.360	9.328
Haver	2.036	5.586	890	—	228	—	5.814	890
Lijnzaad	400	5.599	21.909	—	2.509	18.101	8.108	40 010
Lijnkoek	6.292	18.503	14.220	—	—	470	18.503	14.690
Tarwemeel	1.596	5.821	3.333	—	1.027	1.827	6.848	5.160
Andere meelsoorten	—	174	735	—	—	835	174	1.570

droogte nog uiteenloopen of althans het gevaar niet het geheele maisgebied bedreigt. Mais was in de Vereenigde Staten aanvankelijk flauw, daarna vast, doch ten slotte brokkelde de prijs weer af. Het slot op 29 Januari was 1/2 à 5/8 cent per 56 lbs. hooger dan eene week vroeger. De aanvoeren zijn den laatsten tijd niet groot, doch voldoende voor de evenmin omvangrijke vraag voor binnenland en export, zoodat de zichtbare voorraad iets kon vermeerderen. Prijsverhoogingen worden vooral veroorzaakt door de Argentijnsche berichten en de stemming schijnt weifelend. Ook de onbevredigende Europeesche vraag werkt daartoe mede.

Haver en gerst blijven stil. In Engeland kwamen in beide artikelen zeer weinig zaken tot stand, ofschoon in de laatste dagen der week de omzet in Platahaver zich iets uitbreidde en de prijzen eenige neiging tot verbetering toonden. De Donau verscheepte weer veel gerst en zaken werden in Donaugerst voornamelijk gedaan naar België, waar wegens den dalenden frankenkoers Nederland weder kocht.

Nederland. Voor tarwe is de belangstelling in Nederland nog steeds teleurstellend en aanvoeren vinden onvoldoende plaatsing. Voor rogge is de vraag nog slechter en ook in haver wordt weinig gedaan. Donaugerst kocht men weder in België tot prijzen, die door den lagen frankenkoers zeer laag uitkwamen en zich ver beneden den maisprijzen bewegen. In de meeste streken van ons land is er echter weinig sprake van, dat mais daardoor vervangen wordt door gerst. Mais blijft geregeld gevraagd, doch ook al in onvoldoende mate. Wel viel nu en dan een verbetering in den omzet te bespeuren, doch de meeste dagen der week bleef de handel stil. Het vertrouwen in het tegenwoordige prijsniveau is gering en men koopt slechts voor dekking van onmiddellijke behoeftes. De vraag bepaalt zich dan ook bijna geheel tot aangekomen en spoedig verwachte partijen. Daarbij wordt de benodigde Platamais nog goeddeels gekocht in Antwerpen, zoodat deze maissort aan de Rotterdamsche markt slechts zeer langzaam koopers vindt en de handel zich daar voornamelijk tot Noord-Amerikaansche mais bepaalt.

SUIKER.

In Amerika liepen de noteeringen met eenige fluctuatie op en waren deze aan het slot der verslagweek voor Spot Centrifugals 5.02 \$c. en op de termijnmarkt voor Maart 3.42 \$c.; Mei 3.51 \$c.; Juli 3.62 \$c. en September 3.69 \$c.

In New York werd Cubasuiker verkocht tot prijzen van omstreeks 3¼ \$c. c. en f. voor prompte en Februari verscheping.

De Cuba statistiek luidt:

	1923	1922	1921
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten N.O. 20 Jan.	91.420	51.598	63.032
Tot. sedert 1 Dec. '22-20 Jan. '23	309.832	113.238	127.348
Aantal werkende fabrieken	135	94	125
Weekexport 20 Jan.	70.434	15.509	10.654
Tot. exp. sedert 1 Dec. '22-20 Jan. '23	212.740	39.693	29.235
Totale voorraad op 20 Jan.	99.245	810.690	256.703
Oude oogst	2.153	—	—

In overeenstemming met Amerika verbeterde ook de stemming op de overige markten.

Op Java werd uit de eerste hand weer het een en ander afgedaan in Superieur Juli/September levering tot f 13,— eerste kosten, terwijl ook in de tweede hand eenige transacties tot stand kwamen tot iets verhoogde prijzen.

Hier te lande bleef de handel deze week vrij onbelangrijk, doch verbeterde de stemming aanmerkelijk in vergelijking met verleden week, vooral toen Amerika regelmatig vaster afkwam. De noteeringen op de termijnmarkt waren dan ook aan het einde der week Januari f 23,62½, Maart f 24,— en Mei f 24¼, alles geboden, doch houden verkoopters ongeveer f ½ hooger. Er werden ongeveer 700 tons afgedaan.

De specificatie der zichtbare voorraden vindt men in het huidige nummer onder „De Suikerhandel in 1922”.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Jan.	Londen				New York 96 p Ct. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per	Amer. Granulated c.i.f.		
		Sh.	Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
25 Jan. '23	f 23 5/8	53/9	19/7 1/2	19/9	22/3	5,09
18 „ '23	„ 23 1/8	54/9	19/7 1/2	19,9	22/1 1/2	5,02
25 Jan. '22	„ 21 1/8	51/9	28/-	16/9	19/3	3,86
25 Jan. '21	„ —	76/-	36/-	30/-	—	5.13/5.21
4 Juli '14	„ 11 13/32	18/-	—	—	—	3,26

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 17 Januari 1923.

Ten gevolge van de betere berichten uit Manchester en een geregelde vraag van de Amerikaansche fabrieken, zijn in verband met de onvoldoende voorziening van Amerikaansche katoen gedurende de tweede helft van dit seizoen prijzen opnieuw gestegen, zoodat Liverpool ten slotte 40 punten hooger is dan een week geleden. Ten gevolge van ongunstige berichten omtrent de verhouding tusschen Frankrijk en Duitschland zijn prijzen daarna weer enigszins gedaald, zoodat ten slotte de markt weer flauwer sluit, hoewel noteeringen belangrijk hooger zijn dan een week geleden. Zoolang het gebruik zoo groot blijft als tot nu toe het geval is, zal men ook wel geen lagere prijzen mogen verwachten. Prijzen van Egyptische katoen hebben niet veel invloed ondervonden van de stijging van Amerikaansche, daar er in Egyptische katoen voldoende voorraad is.

Er is zeker een betere vraag naar garens in verband met de grootere verkoopen van manufacturen. Dit heeft het meeste betrekking op 36/40er, 50/54er en 60/64er Amerikaansch weft, terwijl ook 82 Eg. weft en 36/40er ringbeams en muletweft beter gevraagd worden. Door de stijging van Maandag is de vraag wat verminderd en alleen die Spinners, die nog tot de oude prijzen willen doorverkoopen, konden enkele orders boeken. Over het algemeen is de vraag verbeterd en daarmee ook het vertrouwen in de tegenwoordige prijzen. Voor bundelgarens is nog wat gedaan in 60er en hogere nummers voor Indië, terwijl vandaar ook meer vraag komt naar geveerde garens, hoewel de biedingen daarvoor nog zeer slecht blijven. Getwijnde Amerikaansche garens zijn flauwer, terwijl noch van het Oosten noch van het Continent daarvoor eenige vraag bestaat. In Egyptische garens is wat meer gedaan, vooral ook omdat enkele nummers goedkooper zijn dan Amerikaansche garens.

De stemming op de doekmarkt is belangrijk verbeterd door de groote aanvragen, die speciaal van Calcutta binnengekomen zijn. Deze vraag betreft hoofdzakelijk stapels en zoowel in mulls als in jacconets zijn flinke zaken gedaan. Het is wel jammer, dat bij deze betere vraag katoenprijzen zoo sterk gestegen zijn, daar het nu wel moeilijk wordt tot zaken te komen in verband met de hogere prijzen, die fabrikanten thans moeten vragen. Van China zijn de eerste berichten nog teleurstellend, maar zoowel van Rangoon, de Straits als van Zuid-Amerika komen meer aanvragen binnen, waardoor de stemming algemeen verbeterd is, zoodat de toestand op de manufacturenmarkt minder ongunstig is dan eenige weken geleden.

Manchester, d.d. 24 Januari 1923.

Prijzen van Amerikaansche katoen zijn sedert ons laatste bericht belangrijk gestegen en nu minstens een half penny hooger dan een week geleden door de betere vraag zoowel in Amerika als in Lancashire en de algemeen verbeterde vooruitzichten in de industrie.

De vraag naar garens van Amerikaansche katoen voor binnenlandsch gebruik is bepaald beter en hoewel biedingen in den regel te laag zijn, zijn er toch veel zaken tot stand gekomen en is de spinmarge enigszins verbeterd. Het is wel jammer, dat de stijging in katoenprijzen zoo groot is geweest, daar spinners ook om die reden hunne noteeringen bijna dagelijks moesten verhoogen. Prijzen zijn dan ook nog zeer onregelmatig en er blijven algemeen nog wel spinners over, die orders noodig hebben en daardoor lagere biedingen aannemen dan anders wel het geval zoude zijn. De exportvraag is niet verbeterd en het wordt moeilijker daar hogere prijzen te verkrijgen. Uit Indië komen wel verschillende aanvragen binnen, van Bombay speciaal voor getwijnde garens van 30/2 tot 100/2, doch biedingen zijn in den regel te laag. Calcutta en Madras hebben hoofdzakelijk belangstelling in 60er en fijner nummers en hebben zelfs ook aanvragen gezonden in grovere nummers, hoewel het prijsverschil over het algemeen nog te groot is. De vraag naar Egyptische garens is verbeterd, hoewel van het vasteland en speciaal van Duitschland bijna geen orders binnenkomen.

De stemming in de doekmarkt is bepaald gunstiger en de orders, die eerst bijna uitsluitend van Calcutta kwamen en zich voornamelijk tot stapels beperkten, zijn thans meer algemeen geworden en alle Indische markten hebben aanvragen gezonden. Wel zijn de biedingen over het algemeen nog te laag en koopt men slechts met de uiterste voorzichtigheid, doch prijzen van manufacturen zijn vaster en die fabrikanten, die reeds orders hebben afgesloten, trachten voor verdere partijen betere prijzen te maken. Door de vaste stemming in Manchester zijn zelfs orders uit China gekomen, waar de toestand reeds geruimen tijd

zeer slecht was. Men kan dan ook wel zeggen, dat er over het algemeen meer vertrouwen, zoowel in Lancashire als op de overzeesche markten is gekomen en dat er geregelde zaken worden gedaan, hoewel verschillende orders nog afspringen op te lage limites van de Oostersche markten.

17 Jan. 24 Jan. Oost. koersen. 16 Jan. 23 Jan.

Liverpoolnoteeringen.	T.T. op Indië	1/4 3/8	1/4 3/4
F.G.F. Sakellaridis 18,00 18,25	T.T. op Hongkong 2/3 1/2	2/3 1/4	
G.F. No. 1 Oomra 9,70 10,20	T.T. op Shanghai 3/1 1/4	3/0 3/4	

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	27 Jan. '23	20 Jan. '23	13 Jan. '23	27 Jan. '22	27 Jan. '21
New York voor Middling ..	27,80 c	28,40 c	27,80 c	16,75 c	15,— c
New Orleans voor Middling	28,— c	28,— c	27,25 c	15,25 c	14,25 c
Liverpool voor Fy Middling	16,42 d ¹	16,30 d ²	15,65 d ³	9,61 d	9,83 d

¹) 26 Jan. ²) 19 Jan. ³) 12 Jan.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen)

	1 Aug. '22 tot 26 Jan. '23	Overeenkomstige perioden	
		1921-'22	1920-'21
Ontvangsten Gulf-Havens..	3654	2835	3145
„ Atlant. Havens	815	1074	876
Uitvoer naar Gr. Britannië	998	903	1042
„ „ 't Vasteland.	2219	2420	1791
„ „ Japan etc...	—	—	—
Voorraden in duizendtallen	27 Jan. '23	27 Jan. '22	28 Jan. '21
Amerik. havens.....	—	1229	1493
Binnenland.....	—	1493	1640
New York.....	—	80	94
New Orleans.....	—	320	450
Liverpool.....	924	1014	1030

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk).
Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
27 Jan. 1923	1.391.000	20.300	2.174.000	23.500	6
20 „ 1923	¹)	¹)	2.270.000	23.300	¹)
13 „ 1923	1.412.000	19.825	2.197.000	23.100	6
27 Jan. 1922	1.868.000	13.200	2.809.000	16.200	7 ¹ / ₁₀

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
27 Jan. 1923....	54.000	2.002.000	181.000	4.599.000
27 Jan. 1922....	85.000	2.615.000	181.000	5.188.000

¹) Feestdag.

RUBBER.

De rijzing van den laatsten tijd, welke in het begin van de afgelopen week verder voortgang maakte, werd gevolgd door een vrij scherpe reactie, voornamelijk door winstneming van speculanten, terwijl ook Amerika, hetwelk in den laatsten tijd vrij sterk als koper was opgetreden, zich uit de markt terugtrok. Het slot is echter weer iets vastser. De slotnoteeringen op de termijnmarkt zijn:

einde voorafgaande week:

Prima Crêpe Januari ..	97 ct.	.....	92 ct.
„ „ Febr./Mrt. 98	„	.....	92 ¹ / ₂ „
„ „ April/Juni 99	„	.....	94 „
Smoked Sheets Januari ..	98 ¹ / ₂ „	.....	90 ¹ / ₂ „
„ „ Febr./Mrt. 99 ¹ / ₂	„	.....	90 ¹ / ₂ „
„ „ April/Juni 101 ¹ / ₂	„	.....	94 „

29 Januari 1923

COPRA.

Niettegenstaande den ongunstigen politieken toestand was er deze week veel kooplust, waartegenover slechts gering aanbod stond.

De markt sluit zeer vast, met koopers voor:
Java f.m.s. Februari/April ..... f 30,50
Ned.-Ind. f.m.s. .... „ 30,25
en weinig verkoopt tot f 0,25 hooger.
29 Januari 1923.

VERKEERSWEZEN.
VRACHTENMARKT.

In den slechten toestand van de vrachtenmarkt is geen verbetering gekomen sinds verleden week. De wisselkoersen van Duitschland, Frankrijk, België en Italië zijn nog meer gedaald, zoodat het hoe langer hoe moeilijker wordt voor deze landen om buitenlandsche granen te koop. Er zijn eenige booten in Argentinië bevracht tot vrachten van 22'— en 21'— van not above San Lorenzo naar U. K. Continent. Zelfs op deze vrachten zijn de bevrachters niet geneigd om eenigszins groote zaken te doen.

Dezelfde invloeden werken op bevrachtingen van Noord-Amerika, vanwaar eenige booten zijn afgesloten naar Antwerp—Hamburg range tegen 11 cents per 100 lbs. Bevrachters bieden momenteel echter niet meer dan 10¹/₂ cent. Van de Northern Range naar West-Italië is niet meer dan 16¹/₂ cent te bedingen, terwijl voor booten, welke naar Griekenland willen gaan, 19¹/₂ ct. te maken is. Voor een gedeeltelijke lading van de Golf van Mexico naar Antwerpen is 14¹/₂ ct. per 100 lbs. betaald.

De vracht voor suiker van Cuba is ook iets lager. Er werden twee booten afgesloten voor Februari belading tegen 19'—.

Ook in het Oosten is de toestand ongeveer dezelfde. Een boot van Birma naar U. K. heeft echter 30'— geaccepteerd voor Februari belading, wat weer lager is dan vorige bevrachtingen.

Van Zuid-Australië naar U. K. Continent blijft de vracht 40'—.

Thuiskomende vrachten van de Middellandsche Zee bleven ook ongeveer hetzelfde, met 5/9 voor erts van Algiers naar Rotterdam. Met het oog op den toestand aan de Roer zijn bevrachters echter niet genegen om veel zaken te doen voor zoover het lossing te Rotterdam betreft.

Met uitzondering van de vracht Wales naar La Plata bleven de uitgaande kolenvrachten ongeveer hetzelfde. De vraag naar ruimte voor steenkolen naar Noord-Amerika, welke een paar weken geleden weer grooter was, is thans ook weer verflauwd. Er werd één boot afgesloten tegen 8/6. De vrachten van Wales naar La Plata zijn gedurende de afgelopen week sterk opgelopen in verband met de slechte vrachten, welke thuiskomend zijn te bedingen. De laatst afgesloten booten kregen 14/9 naar de havens aan de beneden-rivier.

30 Januari.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen/ R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
22-27 Jan. 1923	—	—	11 c ¹	3/—	21/6	21/6
15-20 „ 1923	—	—	11 c ¹	3/—	26/4	26/4
23-28 Jan. 1922	—	—	17 c ¹	4/6	36/3	36/3
24-29 Jan. 1921	—	—	—	6/—	32/6	32/6
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 ¹ / ₄	1/11 ¹ / ₄	12/—	12/—

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Gothenburg
22-27 Jan. '23	5/6	10/8	11/6	14/6	4/9	6/9
15-20 „ '23	6/—	10/7	11/6	12/10	5/7	6/9
23-28 Jan. '22	7/—	12/9	15/6	13/6	6/9	9/—
24-29 Jan. '21	—	17/6	—	17/6	7/3	—
Juli 1914	fr. 7,—	7/—	7/3	14/6	3/2	4/—

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d.w.)	Birma West Europa (rûst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
22-27 Januari 1923..	25/—	30/—	35/—	36/—
15-20 „ 1923..	25/6	31/—	35/—	36/—
23-28 Januari 1922..	21/3	27/6	—	—
24-29 Januari 1921..	32/6	—	—	45/—
Juli 1914..	14/6	16/3	25/—	22/3

¹) Amer. cents p. 100 lbs.

INKLARINGEN. DELFIJL. 1)					VLISSINGEN.				
Landen van herkomst	December 1922		December 1921		Landen van herkomst	December 1922		December 1921	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.		Aantal schepen	M ³ .	Aantal schepen	M ³ .
Binnenl. havens.	1	4.417	—	—	Binnenl. havens.	—	—	3	32.570
Groot-Brittannië	8	7.049	2	1.256	Groot-Brittannië	30	246.640	33	214.853
Duitschland	10	1.490	5	476	Rusl.-Oostzeeh...	1	1.027	—	—
Zweden	9	1.232	6	1.682	Frankrijk	1	393	1	489
Finland	3	1.249	2	681	Italië 1)	—	—	5	13.023
Vereen. Staten..	—	—	1	1.997	Levant 2)	—	—	17	7.617
Chili	—	—	1	1.757	Rusland-Zw.zee ²⁾	11	6.081	—	—
Totaal	31	15.437	17	7.849	Totaal	43	254.141	59	268.552
Nationaliteit.					Nationaliteit.				
Nederlandsche ..	18	12.814	5	1.578	Nederlandsche ..	32	248.249	45	257.812
Britsche	1	412	—	—	Britsche	1	392	7	5.593
Duitsche	12	2.211	6	2.696	Duitsche	2	1.631	1	2.116
Noorsche	—	—	1	589	Noorsche	—	—	1	489
Zweedsche	—	—	4	989	Belgische	8	3.868	5	2.542
Spaansche	—	—	1	1.997	Totaal	43	254.141	59	268.552
Totaal	31	15.437	17	7.849					

(A. van Dijk.)

1) Op pgn. 973 en 1126 van den vorigen jaargang vindt men de inklaringen resp. over September en October 1922. Dit moet zijn October en November.

1) Bijleggers. 2) Sleepbooten.

(Barend Stofkoper & Co.)

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereniging 1853

CREDIETEN - EFFECTEN - COUPONS
DEPOSITO - REKENING-COURANT

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

Wilton's Machinefabriek en Scheepswerf ROTTERDAM

Scheepsbouw en Machinefabriek

Speciale inrichting voor reparatiën van elken omvang

Vier droogdokken met lichtvermogen tot 46000 ton

Dwarshelling

Drijvende kranen met lichtvermogen tot 120 ton

Telefoon: 7303 en 7304

Telegramadres: „WILTON” Rotterdam

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

Gestort Kapitaal ..... f 80.000.000,—.
Statutaire Reserve .... f 19.445.211,—.
Buitengewone Reserve f 22.660.000,—.

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

RENTE voor DEPOSITO'S:	}	Direct opvorderbaar	1½ %
		1 maand vast of opzegging	2 %
		3 maanden vast of opzegging	3 %
		9 " " " " " "	3½ %
		12 " " " " " "	4½ %
		Voor " andere termijnen en groote bedragen nader overeen te komen.	